การศึกษาความพร้อมในการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี

ธนภัทร ช้างนิ่ม[1*] วีรภัสรา แก้วเกษ[2] ปารมี เอี่ยมเชย[3]

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ ศึกษาข้อมูลความรู้ ทัศนคติ การปฏิบัติ ความต้องการ ผลการประเมินฟาร์มไก่ไข่ ของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี และปัจจัยที่มีผลต่อความแตกต่างของระดับความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติ เพื่อทราบความพร้อมและแนวทางในการส่งเสริมให้เกษตรกรได้รับการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ หรือมาตรฐานฟาร์มไก่ไข่ (Good Agriculture Practices for layer farm : GAP for layer farm) ให้ทันตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการ ใช้แบบสอบถามและแบบประเมินฟาร์มไก่ไข่ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ในจังหวัดสุพรรณบุรีจำนวน 146 ราย ระหว่างเดือน เมษายน ถึง มิถุนายน 2564 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ คะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงวิเคราะห์ด้วยวิธี t-test, F-test และ Pearson correlation

ผลการศึกษา กลุ่มผู้ถูกสัมภาษณ์มีความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติ เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่อยู่ในระดับปานกลาง เป็นกลาง และปานกลาง โดยเกษตรกรที่เลี้ยงไก่ไข่ 10,000-100,000 ตัว มีคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติมากกว่ากลุ่มที่เลี้ยงไก่ไข่น้อยกว่า 10,000 ตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<0.05$) ส่วนเกษตรกรที่ได้รับการรับรองฟาร์มที่มีระบบการป้องกันโรคและการเลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม (Good Farming Management : GFM) มีคะแนนเฉลี่ยด้านการปฏิบัติมากกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการรับรอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<0.05$) นอกจากนี้เกษตรกรที่ได้รับการอบรมหลักสูตร การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ สำหรับผู้ประกอบการฟาร์มไก่ไข่ มีคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ และการปฏิบัติมากกว่ากลุ่มที่ไม่เคยได้รับการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<0.05$) ความสัมพันธ์ของความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<0.05$) โดยความรู้กับทัศนคติ ($r= 0.334$) และความรู้กับการปฏิบัติ ($r= 0.191$) มีความสัมพันธ์ทางบวกไปในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ ส่วนทัศนคติกับการปฏิบัติ ($r= 0.623$) มีความสัมพันธ์ทางบวกไปในทิศทางเดียวกันในระดับปานกลาง เกษตรกรส่วนใหญ่มีความต้องการฝึกอบรมหลักสูตร การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ สำหรับผู้ประกอบการฟาร์มไก่ไข่ แหล่งเงินทุนเพื่อใช้ในการปรับปรุงฟาร์ม การส่งเสริมด้านการตลาด แหล่งซื้อพันธุ์ไก่ไข่ และมีเกษตรกรเพียงส่วนน้อยที่มีความต้องการด้านแรงงานในฟาร์ม สำหรับผลการประเมินฟาร์ม ฟาร์มส่วนใหญ่ผ่านการประเมินในรายการสวัสดิภาพสัตว์ การจัดการไก่รุ่น ไก่ระยะไข่และไข่ไก่ และสิ่งแวดล้อม และไม่ผ่านในรายการองค์ประกอบฟาร์ม การจัดการฟาร์ม บุคลากร สุขภาพสัตว์ และการบันทึกข้อมูล

สรุป เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ในจังหวัดสุพรรณบุรี ส่วนใหญ่ไม่มีความพร้อมในการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ ควรมีการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ รวมถึงกฎระเบียบและมาตรการต่าง ๆ ของกรมปศุสัตว์ มีการสร้างทัศนคติที่ดีให้กับเกษตรกรด้วยการแสดงให้เห็นถึงข้อดี รวมถึงช่วยอำนวยความสะดวกในการขอรับรองฯ เจ้าหน้าที่ควรมีการเน้นย้ำการปฏิบัติตามความปลอดภัยทางชีวภาพในฟาร์มอย่างสม่ำเสมอว่าสามารถควบคุมป้องกันโรคได้ นอกจากนี้ควรมีการสนับสนุนเกษตรกรตามความต้องการในด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกษตรกรมีความพร้อมในการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ ให้ทันภายในระยะเวลาที่กำหนด

คำสำคัญ: ความรู้ ทัศนคติ การปฏิบัติ การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ เกษตรกร จังหวัดสุพรรณบุรี

เลขทะเบียนผลงานวิชาการ 65(2)-0416(7)-109

[1]สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุพรรณบุรี อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี 72000

[2]สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดกาญจนบุรี อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี 71000

[3]สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดลพบุรี อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี 15000

[*]ผู้เขียนที่ให้การติดต่อ อีเมล : popchangnim@yahoo.com

Study of readiness to certify on good agricultural practices for layer farm of farmers in Suphanburi province

Tanapat Changnim[1*] Wiraphatsara Kaewket[2] Paramee Iamchoei[3]

Abstract

Objective: Study on knowledge, attitudes, practices, requirements, and results of layer farms' assessment of farmers in Suphanburi Province, including factors affecting different levels of knowledge, attitudes, and practices, to know the readiness and guidelines for encouraging farmers to be certified in good agricultural practices for layer farm in a specific time.

Materials and Methods: Individual interview from questionnaires and layer farms' assessments were used from 146 farmers between April and June 2021. Data were analyzed and revealed as descriptive statistics consisting of percentage, average, and standard deviation. Inferential statistics were analyzed using a computer program by t-test, F-test and Pearson correlation method.

Results: Interviewees had intermediate knowledge levels, impartial attitudes, and intermediate practice levels. Farmers who raised layer hens between 10,000-100,000 had more average knowledge scores, attitude scores, and practice scores than farmers who raised layer hens less than 10,000, statistically significant ($p<0.05$). At the same time, farmers who received certification of good farming management (GFM) had an average of practice scores more than farmers who did not receive statistically significant ($p<0.05$). Furthermore, farmers who received training for good agricultural practices for layer farms had more average knowledge and practice scores than those who did not receive statistically significant ($p<0.05$). The correlation between knowledge scores, attitude scores, and practice scores of farmers had a statistically significant correlation ($p<0.05$). The correlation between knowledge and attitude scores ($r= 0.334$) and knowledge and practice scores ($r= 0.191$) were weak positive correlations. In contrast, the correlation between attitude and practice ($r= 0.623$) was a moderate positive correlation. Most of the farmers required good agricultural practices for layer farm training, sources of funds for farm improvement, marketing promotion, and sources of the breeder. Only a small number of farmers required labor. The results of the farms' assessment showed primarily farmers passed in part of animal welfare, management of pullets, laying hens and eggs, and environment and didn't pass farm components, farm management, personnel, animal health and recording.

Conclusion: Most of farmers in Suphanburi province are not ready to be certified in good agricultural practices for layer farm. Knowledge of good agricultural practices for layer farms should be promoted and involve the Department of Livestock Development's rules and procedures. Farmers' positive attitudes should be happened by evincing their advantages and facilitating certification. Moreover, officers should emphasize farmers' biosecurity practices on farms for effective disease prevention and support them in various fields to be certified in good agricultural practices for layer farm in a specific time.

Keywords: knowledge, attitude, practice, good agricultural practices for layer farm, farmers, Suphanburi province

---

Registered No. : 65(2)-0416(7)-109

[1]Suphanburi provincial livestock office, Mueang Suphanburi district, Suphanburi province, 72000

[2]Kanchanaburi provincial livestock office, Tha Muang district, Kanchanaburi province, 71000

[3]Lopburi provincial livestock office, Mueang Lopburi district, Lopburi province, 15000

[*]Corresponding author E-mail : popchangnim@yahoo.com

บทนำ

ปัจจุบันอุตสาหกรรมการเลี้ยงไก่ไข่ในประเทศไทยประสบปัญหาเกี่ยวกับการเฝ้าระวังและการควบคุมโรคระบาด การควบคุมความปลอดภัย คุณภาพไข่ไก่ การจัดการตลาดภายในประเทศ และการเปิดตลาดการค้าไข่ไก่ในต่างประเทศ จึงจำเป็นต้องมีการควบคุมกระบวนการจัดการฟาร์มที่เลี้ยงไก่ไข่เพื่อการค้า เพื่อยกระดับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ให้ได้ไข่ไก่ที่ปลอดภัย มีคุณภาพและเหมาะสมในการนำไปบริโภคเป็นอาหาร รวมทั้งเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันด้านมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ของประเทศ ดังนั้น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงได้มีการออกกฎกระทรวง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่เป็นมาตรฐานบังคับ พ.ศ.2563 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 137 ตอนที่ 14 ก ลงวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2563 โดยกำหนดให้มาตรฐานสินค้าเกษตร เลขที่ มกษ.6909-2562 ตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตรการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ.2551 เป็นมาตรฐานบังคับ ซึ่งกฎกระทรวงนี้กำหนดให้ฟาร์มของเกษตรกรที่เลี้ยงไก่ไข่ จำนวนตั้งแต่ 1,000 ตัวขึ้นไป ต้องได้รับการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ภายในระยะเวลา 5 ปี นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งจะครบกำหนดในวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2568

จังหวัดสุพรรณบุรี มีเกษตรผู้เลี้ยงไก่ไข่จำนวน 1,067 ราย และมีไก่ไข่จำนวนทั้งหมด 2,889,927 ตัว (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุพรรณบุรี กรมปศุสัตว์, 2563) ทั้งนี้ มีฟาร์มไก่ไข่ที่ต้องได้รับการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ ภายในวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2568 จำนวน 235 ฟาร์ม ในจำนวนนี้ได้รับการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่เพียง 7 ฟาร์ม ทำให้ยังมีฟาร์มไก่ไข่จำนวน 228 ฟาร์ม ที่ต้องดำเนินการขอรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ภายในกำหนด 5 ปี ตามกฎกระทรวงที่ได้มีการประกาศไว้ ซึ่งการดำเนินการตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่นั้นส่งผลดีทั้งในด้านการควบคุมป้องกันโรคในฟาร์ม ด้านสวัสดิภาพสัตว์ ส่งผลให้ไก่สุขภาพดีและได้ไข่ไก่ที่มีคุณภาพเหมาะแก่การบริโภค สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุพรรณบุรี ได้ให้ความสำคัญของการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ และต้องการส่งเสริมให้เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่เข้าสู่ระบบมาตรฐานของกรมปศุสัตว์ ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีข้อมูลของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ในหลาย ๆ ด้าน อาทิ ความพร้อมของฟาร์ม ความรู้ ทัศนคติ การปฏิบัติ และความต้องการด้านต่าง ๆ ของเกษตรกร เป็นต้น เพื่อนำมาวางแผนในการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรสามารถเข้าสู่การรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ได้ ดังนั้นการศึกษาความพร้อมในการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี จะทำให้ทราบข้อมูลความพร้อมของฟาร์ม ความรู้ ทัศนคติ การปฏิบัติและความต้องการด้านต่าง ๆ ของเกษตรกรต่อการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่สามารถปรับปรุงและพัฒนาฟาร์มให้ได้มาตรฐาน อันจะส่งผลให้ฟาร์มของเกษตรกรได้รับการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ ได้ทันตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ทั้งยังส่งผลดีต่อสุขภาพไก่ไข่ ทำให้ได้ไข่ไก่ที่มีคุณภาพเหมาะแก่การบริโภค

วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการ

รูปแบบและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

ศึกษาในภาคตัดขวางโดยใช้แบบสอบถามและแบบประเมินฟาร์มไก่ไข่ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) จำนวน 146 ราย จากเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ที่เลี้ยงตั้งแต่ 1,000 ตัวขึ้นไป และยังไม่ได้รับการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 228 ราย (ข้อมูลเดือน มกราคม 2564) โดยใช้การคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามวิธีของ Yamane (1973) โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 ค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างเท่ากับร้อยละ 5

$n = N/1+Ne^2$ $n = 228/(1+228(0.05)^2) = 145.22 = 146$ ราย

n = ขนาดตัวอย่าง

N = ขนาดประชากร (228 ราย)

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง (0.05)

การจัดทำแบบสอบถาม แบบประเมินฟาร์มไก่ไข่ และการเก็บข้อมูล

ส่วนประกอบของแบบสอบถาม

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ โดยแบ่งเป็นต่ำกว่า 21 ปี 21-30 ปี 31-40 ปี 41-50 ปี 51-60 ปี และมากกว่า 60 ปี ระดับการศึกษา แบ่งเป็นไม่ได้รับการศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. หรือเทียบเท่า อนุปริญญา/ปวส. หรือเทียบเท่า ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี ประเภทไก่ไข่ที่เลี้ยง แบ่งเป็นไก่รุ่น ไก่ระยะไข่ และเลี้ยงทั้ง 2 ประเภท จำนวนไก่ไข่ที่เลี้ยง แบ่งเป็นฟาร์มที่เลี้ยงน้อยกว่า 10,000 ตัว ฟาร์มที่เลี้ยง 10,000-100,000 ตัว และฟาร์มที่เลี้ยงมากกว่า 100,000 ตัว จำนวนโรงเรือน แบ่งเป็นเลี้ยง 1 โรงเรือน และมากกว่า 1 โรงเรือน ลักษณะโรงเรือน แบ่งเป็นโรงเรือนเปิดและโรงเรือนปิด ลักษณะการเลี้ยง แบ่งเป็นแบบไม่มีพันธสัญญากับบริษัท และมีพันธสัญญากับบริษัท ประสบการณ์ในการเลี้ยง แบ่งเป็นน้อยกว่า 6 ปี 6-10 ปี 11-15 ปี 16-20 ปี 21-25 ปี และมากกว่า 25 ปี การรับรองจากกรมปศุสัตว์ แบ่งเป็นไม่ได้รับการรับรอง ได้รับการรับรองฟาร์มที่มีระบบการป้องกันโรคและการเลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม (GFM) และได้รับการรับรองอื่น ๆ เช่น ปศุสัตว์อินทรีย์ ฟาร์มไก่ไข่แบบเลี้ยงปล่อยอิสระ เป็นต้น การได้รับการอบรมหลักสูตร การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ สำหรับผู้ประกอบการฟาร์มไก่ไข่ การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการขอรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ การทราบถึงข้อกำหนดในกฎกระทรวง เรื่องกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร ซึ่งกำหนดให้การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่เป็นมาตรฐานบังคับ และการทราบว่าฟาร์มที่เลี้ยงไก่ไข่ จำนวนตั้งแต่ 1,000 ตัวขึ้นไป ต้องได้รับการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ภายในระยะเวลาที่กำหนด

ส่วนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ (กรมปศุสัตว์, 2558; กรมปศุสัตว์, 2560ก; กรมปศุสัตว์, 2560ข; กรมปศุสัตว์, 2563; ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2562; ระเบียบกรมปศุสัตว์, 2558; สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ, 2562) มีคำถามจำนวน 12 ข้อ โดยการให้คะแนนแต่ละข้อกำหนดเป็น ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน และหากตอบไม่แน่ใจถือว่าการวัดความรู้ในข้อนั้นเท่ากับตอบผิดให้ 0 คะแนน จัดกลุ่มระดับความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่เป็น 3 กลุ่ม แปลผลระดับการประเมินโดยการใช้ค่าเฉลี่ย 3 ระดับ จากการคำนวณหาความกว้างของอันตรภาคชั้น คือ (คะแนนสูงสุด-คะแนนต่ำสุด)/จำนวนระดับการประเมิน

ความกว้างของอันตรภาคชั้น = (1-0)/3 = 0.33

ดังนั้น จำแนกระดับความรู้ออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ความรู้ดี	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	0.67 – 1.00
ความรู้ปานกลาง	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	0.34 – 0.66
ความรู้ไม่ดี	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	0 – 0.33

ส่วนที่ 3 ทัศนคติเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ มีคำถามเชิงบวกและเชิงลบ จำนวน 12 ข้อ กำหนดคำตอบในแต่ละข้อเป็น 5 ระดับความคิดเห็น ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยกำหนดค่าคะแนน 5, 4, 3, 2, 1 และให้คะแนนระดับความคิดเห็น ดังนี้

ระดับความคิดเห็น	คะแนนทัศนคติเชิงบวก	คะแนนทัศนคติเชิงลบ
มากที่สุด	5	1
มาก	4	2
ปานกลาง	3	3
น้อย	2	4
น้อยที่สุด	1	5

จัดกลุ่มระดับทัศนคติเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่เป็น 3 กลุ่ม แปลผลระดับการประเมินโดยการใช้ค่าเฉลี่ย 3 ระดับ จากการคำนวณหาความกว้างของอันตรภาคชั้น คือ (คะแนนสูงสุด-คะแนนต่ำสุด)/จำนวนระดับการประเมิน

ความกว้างของอันตรภาคชั้น = (5-1)/3 = 1.33

ดังนั้น จำแนกระดับทัศนคติออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ทัศนคติเป็นบวก	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	3.67 – 5.00
ทัศนคติเป็นกลาง	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.66
ทัศนคติเป็นลบ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	1.00 – 2.33

ส่วนที่ 4 การปฏิบัติเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ มีคำถามเชิงบวกและเชิงลบ จำนวน 13 ข้อ กำหนดคำตอบในแต่ละข้อเป็น 4 ระดับการปฏิบัติ ได้แก่ ทำทุกครั้ง ทำบ่อยครั้ง ทำบางครั้ง ไม่เคยทำ โดยกำหนดค่าคะแนน 3, 2, 1, 0 และให้คะแนนระดับการปฏิบัติ ดังนี้

ระดับการปฏิบัติ	คะแนนการปฏิบัติเชิงบวก	คะแนนการปฏิบัติเชิงลบ
ทำทุกครั้ง	3	0
ทำบ่อยครั้ง	2	1
ทำบางครั้ง	1	2
ไม่เคยทำ	0	3

จัดกลุ่มระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่เป็น 3 กลุ่ม แปลผลระดับการประเมินโดยการใช้ค่าเฉลี่ย 3 ระดับ จากการคำนวณหาความกว้างของอันตรภาคชั้น คือ (คะแนนสูงสุด-คะแนนต่ำสุด)/จำนวนระดับการประเมิน

ความกว้างของอันตรภาคชั้น = (3-0)/3 = 1

ดังนั้น จำแนกระดับการปฏิบัติออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

การปฏิบัติเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ดี ช่วงคะแนนเฉลี่ย 2.01 – 3.00

การปฏิบัติเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ปานกลาง ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.01 – 2.00

การปฏิบัติเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ไม่ดี ช่วงคะแนนเฉลี่ย 0 – 1.00

ส่วนที่ 5 ความต้องการของเกษตรกรในการส่งเสริมการเข้าสู่การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ จำแนกคำถามเป็น 6 ข้อ ได้แก่ ความต้องการด้านการฝึกอบรมหลักสูตร การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ สำหรับผู้ประกอบการฟาร์มไก่ไข่ ความต้องการแหล่งเงินทุนเพื่อใช้ในการปรับปรุงฟาร์ม ความต้องการการส่งเสริมด้านการตลาด ความต้องการแรงงานในฟาร์ม ความต้องการแหล่งซื้อพันธุ์ไก่ไข่ และความต้องการอื่น ๆ

ส่วนประกอบของแบบประเมินฟาร์มไก่ไข่

การประเมินฟาร์มไก่ไข่ ตามแนวปฏิบัติในการใช้มาตรฐานสินค้าเกษตร การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ มาตรฐานเลขที่ มกษ. 6909(G)-2562 (สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหาร

แห่งชาติ, 2562) จำแนกรายการประเมินเป็น 8 รายการ ได้แก่ องค์ประกอบฟาร์ม จำนวน 8 ข้อ การจัดการฟาร์ม จำนวน 9 ข้อ บุคลากร จำนวน 3 ข้อ สุขภาพสัตว์ จำนวน 17 ข้อ สวัสดิภาพสัตว์ จำนวน 1 ข้อ การจัดการไก่รุ่น ไก่ระยะไข่และไข่ไก่ จำนวน 3 ข้อ สิ่งแวดล้อม จำนวน 3 ข้อ และการบันทึกข้อมูล จำนวน 1 ข้อ โดยในแต่ละรายการ หากมีข้อใดข้อหนึ่งไม่ผ่านการประเมินถือว่าการประเมินในรายการนั้นไม่ผ่านการประเมิน

การตรวจสอบความเที่ยงตรงทางเนื้อหาของแบบสอบถาม (Content validity)

ใช้การประเมินจากผู้เชี่ยวชาญด้านการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ จำนวน 3 ท่าน ได้ค่าเฉลี่ยความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดมุ่งหมายการศึกษา (Index of item objective congruence หรือ IOC) เท่ากับ 0.98

การตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability)

นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ในจังหวัดสุพรรณบุรีที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา จำนวน 30 ราย และคำนวณค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้านความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ เท่ากับ 0.706, 0.824 และ 0.749 ตามลำดับ

การเก็บข้อมูล

เก็บข้อมูลระหว่างเดือน เมษายน ถึง มิถุนายน 2564 โดยทีมนักวิจัยและพนักงานสัมภาษณ์ที่มีทักษะการสื่อสารดี ผ่านการชี้แจงให้เข้าใจวัตถุประสงค์และรายละเอียดของคำถามในแต่ละหัวข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป รายงานผลการศึกษาโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ คะแนนเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน หาความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติกับข้อมูลทั่วไป โดยใช้สถิติ t-test, F-test และหาระดับความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่โดยใช้สถิติ Pearson correlation แปลผลระดับของความสัมพันธ์อ้างอิงตาม Schober et al. (2018) ดังนี้ 0.90-1.00, 0.70-0.89, 0.40-0.69, 0.11-0.39 และ 0.00-0.10 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันสูงมาก สูง ปานกลาง ต่ำ และต่ำมากหรือมีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ตามลำดับ

ผลการศึกษา

ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร

เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ที่ถูกสัมภาษณ์ จำนวน 146 ราย ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 65.07 มีอายุ 51-60 ปี ร้อยละ 35.62 การศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 47.26 เป็นการเลี้ยงไก่ระยะไข่ ร้อยละ 75.34 จำนวนไก่ไข่ที่เลี้ยงน้อยกว่า 10,000 ตัว ร้อยละ 70.55 จำนวนโรงเรือนมากกว่า 1 โรงเรือน ร้อยละ 63.70 เป็นโรงเรือนเปิด ร้อยละ 99.32 เป็นการเลี้ยงที่เกษตรกรทุกรายเป็นเจ้าของฟาร์มและไม่มีพันธสัญญากับบริษัททั้งหมด มีประสบการณ์การเลี้ยงไก่ไข่ 6-10 ปี ร้อยละ 31.51 ฟาร์มไม่เคยได้รับการรับรองใด ๆ จากกรมปศุสัตว์ ร้อยละ 97.26 เคยได้รับการอบรมหลักสูตร การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ สำหรับผู้ประกอบการฟาร์มไก่ไข่ ร้อยละ 91.78 เคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการขอรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ ร้อยละ 94.52 ไม่ทราบถึงข้อกำหนดในกฎกระทรวง เรื่องกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตรซึ่งกำหนดให้การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่เป็นมาตรฐานบังคับ ร้อยละ 68.49 และไม่ทราบว่าฟาร์มที่เลี้ยงไก่ไข่ จำนวนตั้งแต่ 1,000 ตัวขึ้นไป ต้องได้รับการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ภายในระยะเวลาที่กำหนด ร้อยละ 78.77 (ตารางที่ 1)

ภาพรวมระดับความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติ

กลุ่มผู้ถูกสัมภาษณ์มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่อยู่ในระดับปานกลาง ได้คะแนนเฉลี่ย 0.64±0.15 จากคะแนน 1 คะแนน จำแนกเป็นกลุ่มที่มีคะแนนความรู้ดี ปานกลาง และไม่ดี ร้อยละ 53.42, 41.78 และ 4.79 ตามลำดับ ด้านทัศนคติเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่โดยรวมอยู่ในระดับเป็นกลาง คะแนนเฉลี่ย 3.11±0.44 จากคะแนน 5 คะแนน กลุ่มผู้มีคะแนนทัศนคติเป็นบวก เป็นกลาง และเป็นลบ ร้อยละ 10.96, 86.30 และ 2.74 ตามลำดับ การปฏิบัติเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 1.82±0.43 จากคะแนน 3 คะแนน โดยกลุ่มที่ได้คะแนนการปฏิบัติในระดับดี ปานกลาง และไม่ดี คิดเป็นร้อยละ 31.51, 67.81 และ 0.68 ตามลำดับ (ตารางที่ 2)

ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่

ผลการวัดความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่จากคำถามทั้งหมด 12 ข้อ พบว่าเกษตรกรผู้ถูกสัมภาษณ์ทุกคนทราบว่า ก่อนการนำไก่ไข่เข้าเลี้ยงใหม่ จะต้องขอใบอนุญาตนำสัตว์ปีกเข้าเลี้ยงใหม่จากสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุพรรณบุรี และทราบว่าฟาร์มจะต้องมีการจัดการซากที่เหมาะสม เช่น การฝัง การเผาทำลายซาก มีบ่อหรือหลุมทิ้งซากซึ่งมีฝาปิดมิดชิด ส่วนร้อยละ 98.63 ทราบว่าบริเวณหน้าประตูของโรงเรือน ต้องมีระบบป้องกันเชื้อเข้า-ออกจากโรงเรือน เช่น อ่างน้ำยาฆ่าเชื้อสำหรับจุ่มเท้า เปลี่ยนรองเท้าหรือใช้ถุงหุ้มรองเท้าก่อนเข้าฟาร์ม และร้อยละ 97.26 ทราบว่าฟาร์มจะต้องมีรั้วหรือแนวกั้นรอบบริเวณพื้นที่เลี้ยงไก่ไข่ และสามารถป้องกันสัตว์พาหะไม่ให้ผ่านเข้า-ออกได้ ส่วนกลุ่มผู้ตอบผิดร้อยละ 77.40 เข้าใจว่าก่อนการเคลื่อนย้ายมูลออกนอกฟาร์ม จะต้องทำการหมักมูลเป็นระยะเวลาอย่างน้อย 5 วัน และร้อยละ 72.60 เข้าใจว่าการนับระยะเวลาในการพักโรงเรือนจะเริ่มนับจากวันที่ทำการพ่นยาฆ่าเชื้อครั้งที่ 1 (ตารางที่ 3)

ทัศนคติเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่

การพิจารณาด้านทัศนคติเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่รายข้อ ในข้อคำถามเชิงบวกพบว่า กลุ่มผู้ถูกสัมภาษณ์ที่ตอบว่าเห็นด้วยมากมีความคิดว่าเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์สามารถให้คำแนะนำในการขอรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ได้ดี ร้อยละ 53.42 และคิดว่าการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่มีประโยชน์ต่อฟาร์มและสามารถช่วยป้องกันโรคไม่ให้เข้ามาในฟาร์มได้ ร้อยละ 39.73 ส่วนกลุ่มที่ตอบว่าเห็นด้วยปานกลางเป็นกลุ่มที่คิดว่าการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ส่งผลให้ผลผลิตปริมาณไข่ไก่ในฟาร์มเพิ่มขึ้น ร้อยละ 60.96 และคิดว่าสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มมีความจำเป็นต่อการดูแลสุขภาพสัตว์ การใช้ยา และการป้องกันโรค ร้อยละ 50.68 ส่วนในข้อคำถามเชิงลบผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบว่าเห็นด้วยมากกับคำถามที่ว่าขั้นตอนการขอรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่มีความยุ่งยากซับซ้อน ร้อยละ 60.96 และคิดว่าการปรับปรุงฟาร์มให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์การรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ทำได้ยาก ร้อยละ 52.74 เกษตรกรตอบว่าเห็นด้วยปานกลางในคำถามที่ว่าการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ไม่ได้ส่งผลให้คุณภาพไข่ไก่ในฟาร์มดีขึ้น ร้อยละ 62.33 และเกษตรกรที่คิดว่าการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ไม่มีส่วนช่วยให้รายได้จากการเลี้ยงไก่ไข่เพิ่มขึ้น ร้อยละ 59.59 (ตารางที่ 4)

การปฏิบัติเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่

ด้านการปฏิบัติที่เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่รายข้อ ในคำถามเชิงบวกพบว่า การปฏิบัติที่เกษตรกรผู้ตอบคำถามส่วนมากปฏิบัติทุกครั้ง คือ เกษตรกรทำความสะอาด ฆ่าเชื้อโรงเรือนและอุปกรณ์ หลังจากย้ายไก่ไข่รุ่นเก่าออกและปิดพักโรงเรือนตามระยะเวลาที่กรมปศุสัตว์กำหนด ร้อยละ 56.16 และทำการกำจัดขยะ น้ำเสีย ของเสีย โดยวิธีที่เหมาะสม เพื่อไม่ให้เป็นแหล่งของกลิ่นและเชื้อโรค ร้อยละ 48.63 ส่วนในคำถามเชิงลบ พบว่า หากมีไก่ไข่ที่ฟาร์มตายโดยไม่ทราบสาเหตุ เกษตรกรจะนำไปบริโภค เพียงแต่ต้องทำการปรุงให้สุกก่อนรับประทาน และหากไก่ไข่ป่วยตายมากผิดปกติ เกษตรกรจะ

จัดการด้วยตนเองทันที โดยไม่มีการแจ้งเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ กลุ่มผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบว่าไม่เคยปฏิบัติเลย ร้อยละ 96.58 และร้อยละ 56.85 ตามลำดับ (ตารางที่ 5)

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่กับปัจจัยด้านอายุ ระดับการศึกษา จำนวนไก่ไข่ที่เลี้ยง ประสบการณ์การเลี้ยง การรับรองจากกรมปศุสัตว์ และการได้รับการอบรมหลักสูตร การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ สำหรับผู้ประกอบการฟาร์มไก่ไข่ โดยใช้สถิติ t-test และ F-test ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 พบว่าคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติในกลุ่มที่เลี้ยงไก่ไข่ 10,000-100,000 ตัว เท่ากับ 0.68±0.13, 3.24±0.35 และ 1.94±0.40 คะแนน ตามลำดับ มีคะแนนเฉลี่ยมากกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<0.05$) เมื่อเทียบกับกลุ่มที่เลี้ยงไก่ไข่น้อยกว่า 10,000 ตัว ที่มีคะแนนเฉลี่ย 0.62±0.15, 3.05±0.46 และ 1.76±0.43 คะแนน ตามลำดับ ส่วนคะแนนเฉลี่ยด้านการปฏิบัติในกลุ่มที่ได้รับการรับรอง GFM เท่ากับ 2.54±0.35 คะแนน พบว่ามากกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<0.05$) เมื่อเทียบกับกลุ่มที่ไม่ได้รับการรับรองที่มีคะแนนเฉลี่ย 1.80±0.42 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ และการปฏิบัติในกลุ่มที่เคยได้รับการอบรมหลักสูตร การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์สำหรับผู้ประกอบการฟาร์มไก่ไข่ เท่ากับ 0.65±0.14 และ 1.84±0.43 คะแนน ตามลำดับ มีคะแนนเฉลี่ยมากกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<0.05$) เมื่อเทียบกับกลุ่มที่ไม่เคยได้รับการอบรมที่มีคะแนนเฉลี่ย 0.51±0.13 และ 1.57±0.35 คะแนน ตามลำดับ (ตารางที่ 6)

ผลวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ด้วยสถิติ Pearson correlation พบว่าความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<0.05$) โดยความรู้กับทัศนคติ และความรู้กับการปฏิบัติมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ $r= 0.334$ และ $r= 0.191$ ตามลำดับ ส่วนทัศนคติกับการปฏิบัติมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันในระดับปานกลาง $r= 0.623$ (ตารางที่ 7)

ความต้องการของเกษตรกรในการส่งเสริมการเข้าสู่การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่

ด้านความต้องการของเกษตรกรในการส่งเสริมการเข้าสู่การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมด้านการตลาด ร้อยละ 92.47 ความต้องการแหล่งซื้อพันธุ์ไก่ไข่ ร้อยละ 78.77 ความต้องการแหล่งเงินทุนเพื่อใช้ในการปรับปรุงฟาร์ม ร้อยละ 69.18 และความต้องการด้านการฝึกอบรมหลักสูตร การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ สำหรับผู้ประกอบการฟาร์มไก่ไข่ ร้อยละ 55.48 แต่พบว่าเกษตรกรส่วนน้อยที่มีความต้องการแรงงานในฟาร์ม ร้อยละ 19.86 (ตารางที่ 8)

ภาพรวมของการประเมินฟาร์มไก่ไข่

การประเมินฟาร์มไก่ไข่ในภาพรวม พบว่า ฟาร์มของเกษตรกรทั้ง 146 ราย ไม่ผ่านการประเมิน โดยรายการที่ไม่ผ่านการประเมินมากที่สุด คือ สุขภาพสัตว์ ร้อยละ 99.32 รองลงมา คือ การจัดการฟาร์ม ร้อยละ 97.95 บุคลากร ร้อยละ 97.26 องค์ประกอบฟาร์ม ร้อยละ 80.14 การบันทึกข้อมูล ร้อยละ 57.53 สิ่งแวดล้อม ร้อยละ 19.18 และการจัดการไก่รุ่น ไก่ระยะไข่และไข่ไก่ ร้อยละ 10.96 ตามลำดับ ส่วนสวัสดิภาพสัตว์ ผ่านการประเมิน ร้อยละ 100 (ตารางที่ 9)

- องค์ประกอบฟาร์ม ผ่านการประเมิน 29 ราย ไม่ผ่านการประเมิน 117 ราย โดยพบว่า สาเหตุส่วนใหญ่ที่ไม่ผ่านการประเมิน คือ บริเวณหน้าประตูของโรงเรือน ไม่มีระบบป้องกันเชื้อเข้า-ออกจากโรงเรือน เช่น อ่างน้ำยาฆ่าเชื้อสำหรับจุ่มเท้า เปลี่ยนหรือหุ้มรองเท้า ร้อยละ 75.34 และฟาร์มไม่มีรั้วหรือแนวกั้นรอบบริเวณพื้นที่เลี้ยงไก่ไข่ ร้อยละ 52.74 และหัวข้อส่วนใหญ่ที่ผ่านการประเมิน คือ โรงเรือนมีพื้นที่เพียงพอในการเลี้ยงไก่ไข่โดยคำนึงถึงหลักสวัสดิภาพสัตว์ ร้อยละ 100 โรงเรือนมีลักษณะที่เหมาะสมต่อการวางไข่และการเก็บไข่ ร้อยละ 97.26 มีบริเวณหรือสถานที่เก็บรวบรวมไข่ไก่ก่อนเคลื่อนย้ายออกนอกฟาร์ม และโรงเรือนมีความแข็งแรง ถูกสุขลักษณะ ระบายอากาศได้ดี ง่ายต่อการบำรุงรักษา ทำความสะอาดและฆ่าเชื้อ ร้อยละ

95.89 และมีการวางผังฟาร์มที่เอื้อต่อการปฏิบัติอย่างถูกสุขลักษณะและสุขอนามัยสัตว์และแยกพื้นที่ปฏิบัติงานเป็นสัดส่วน ร้อยละ 89.04 (ไม่ได้แสดงผลในตาราง)

- **การจัดการฟาร์ม** ผ่านการประเมิน 3 ราย ไม่ผ่านการประเมิน 143 ราย สาเหตุส่วนใหญ่ที่ไม่ผ่านการประเมิน คือ ฟาร์มไม่มีการตรวจสอบคุณภาพอาหารไก่ไข่ทางกายภาพในเบื้องต้น สุ่มตัวอย่างส่งห้องปฏิบัติการ และเก็บตัวอย่างอาหารไว้เพื่อใช้วิเคราะห์กรณีมีปัญหา และน้ำที่ใช้เลี้ยงไก่ไข่ไม่มีผลตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำ ร้อยละ 97.26 ฟาร์มไม่มีสถานที่เก็บอาหารไก่ไข่โดยแยกต่างหาก และเก็บอาหารในสภาพที่ป้องกันการเสื่อมสภาพและปนเปื้อน ร้อยละ 55.48 และหัวข้อส่วนใหญ่ที่ผ่านการประเมิน คือ อาหารไก่ไข่สำเร็จรูปและหัวอาหารสัตว์ต้องมีคุณภาพและมาตรฐานตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ.2558 ในกรณีที่ผสมอาหารไก่ไข่เอง ห้ามใช้สารต้องห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ และมีการจัดการให้ไก่ไข่ทุกตัวได้รับอาหารและน้ำอย่างเพียงพอ ร้อยละ 100 ให้ทำความสะอาด ฆ่าเชื้อโรงเรือน และอุปกรณ์ หลังจากย้ายไก่ไข่รุ่นเก่าออก และปิดพักโรงเรือนในระยะเวลาที่เพียงพอต่อการตัดวงจรเชื้อโรคไม่ให้สะสมในโรงเรือน ร้อยละ 95.89 และโรงเรือน อุปกรณ์ และบริเวณโดยรอบโรงเรือนต้องสะอาด และบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพดีและถูกสุขลักษณะ ร้อยละ 88.36 สำหรับฟาร์มที่ผ่านการประเมินในรายการนี้ 3 ราย พบว่า ไม่ผ่านการประเมินรายการบุคลากร โดยทั้ง 3 ราย ไม่มีสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม และไม่ผ่านการประเมินรายการสุขภาพสัตว์ โดยมีข้อบกพร่องในเรื่อง ไม่มีมาตรการป้องกันการเข้า-ออกฟาร์มของบุคคลภายนอก ไม่มีการบันทึกการเข้า-ออก และเวลาที่เข้า-ออกจากฟาร์มของบุคคล 1 ราย ไม่มีการบันทึกเวลาที่เข้า-ออกจากฟาร์มของยานพาหนะ 2 ราย และทั้ง 3 ราย ไม่มีแผนเฝ้าระวังและป้องกันโรคโดยสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม และการบำบัดโรคสัตว์ไม่อยู่ภายใต้ความดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม (ไม่ได้แสดงผลในตาราง)

- บุคลากร ผ่านการประเมิน 4 ราย ไม่ผ่านการประเมิน 142 ราย สาเหตุส่วนใหญ่ที่ไม่ผ่านการประเมิน คือ ฟาร์มไม่มีสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม ร้อยละ 97.26 รองลงมา คือ บุคลากรไม่ได้รับการตรวจสุขภาพเป็นประจำทุกปีอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ร้อยละ 58.22 และหัวข้อส่วนใหญ่ที่ผ่านการประเมิน คือ มีการดูแลสุขลักษณะส่วนบุคคลที่ดีเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการปนเปื้อนและแพร่เชื้อ ร้อยละ 78.77 สำหรับฟาร์มที่ผ่านการประเมินในรายการนี้ 4 ราย พบว่า ไม่ผ่านการประเมินรายการการจัดการฟาร์ม โดยมีข้อบกพร่องในเรื่องไม่มีการตรวจสอบคุณภาพอาหารไก่ไข่ทางกายภาพในเบื้องต้น สุ่มตัวอย่างส่งห้องปฏิบัติการ และเก็บตัวอย่างอาหารไว้เพื่อใช้วิเคราะห์กรณีมีปัญหา และน้ำที่ใช้เลี้ยงไก่ไข่ไม่มีผลตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำ 1 ราย และไม่ผ่านการประเมินรายการสุขภาพสัตว์ โดยมีข้อบกพร่องในเรื่อง ไม่มีมาตรการป้องกันการเข้า-ออกฟาร์มของบุคคลภายนอก 1 ราย ไม่มีการบันทึกการเข้า-ออก และเวลาที่เข้า-ออกจากฟาร์มของบุคคล 2 ราย ไม่มีการฆ่าเชื้อรองเท้าและมือของบุคคลที่จะเข้าเขตฟาร์มที่ทางเข้าฟาร์ม 1 ราย บุคคลที่จะเข้าเขตพื้นที่เลี้ยงไก่ไม่มีการผ่านกระบวนการควบคุมเชื้อบุคคล โดยการฆ่าเชื้อที่มือ พร้อมทั้งเปลี่ยนรองเท้าที่ฟาร์มจัดเตรียม 1 ราย ไม่มีมาตรการป้องกันการเข้า-ออกฟาร์มของยานพาหนะ 1 ราย ไม่มีการทำความสะอาดและฆ่าเชื้อยานพาหนะที่เข้าสู่พื้นที่เลี้ยงไก่ โดยยานพาหนะต้องผ่านการฉีดพ่นด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อ หรือผ่านโรงพ่นและบ่อน้ำยาฆ่าเชื้อโรค 1 ราย ไม่มีการบันทึกเวลาที่เข้า-ออกจากฟาร์มของยานพาหนะ 2 ราย และไม่แยกอุปกรณ์ที่ใช้ในแต่ละโรงเรือน เช่น ภาชนะเก็บไข่ ถาดไข่ เพื่อป้องกันการปนเปื้อนข้าม หรือกรณีที่ใช้อุปกรณ์ร่วมกันต้องมีการรักษาความสะอาด ฆ่าเชื้อทุกครั้งหลังใช้งานเสร็จ 1 ราย (ไม่ได้แสดงผลในตาราง)

- สุขภาพสัตว์ ผ่านการประเมิน 1 ราย ไม่ผ่านการประเมิน 145 ราย สาเหตุส่วนใหญ่ที่ไม่ผ่านการประเมิน คือ ฟาร์มไม่มีแผนเฝ้าระวังและป้องกันโรคโดยสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม และการบำบัดโรคสัตว์ไม่อยู่ภายใต้ความดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม ร้อยละ 97.26 ไม่มีการบันทึกการเข้า-ออก และเวลาที่เข้า-ออกจากฟาร์มของบุคคล ร้อยละ 86.30 ไม่มีการบันทึกเวลาที่เข้า-ออกจากฟาร์มของยานพาหนะ ร้อยละ 84.25 ไม่มีการฆ่าเชื้อรองเท้าและมือของบุคคลที่จะเข้าเขตฟาร์มที่ทางเข้าฟาร์ม และบุคคลที่จะเข้าเขตพื้นที่เลี้ยงไก่ ไม่มีการผ่านกระบวนการควบคุมเชื้อบุคคล โดยการฆ่าเชื้อที่มือ พร้อมทั้งเปลี่ยนรองเท้าที่ฟาร์ม

จัดเตรียม ร้อยละ 76.71 ไม่มีมาตรการป้องกันการเข้า-ออกฟาร์มของบุคคลภายนอก ร้อยละ 73.97 ไม่มีการทำความสะอาดและฆ่าเชื้อยานพาหนะที่เข้าสู่พื้นที่เลี้ยงไก่ โดยยานพาหนะต้องผ่านการฉีดพ่นด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อ หรือผ่านโรงพ่นและบ่อน้ำยาฆ่าเชื้อโรค ร้อยละ 68.49 ไม่มีมาตรการป้องกันการเข้า-ออกฟาร์มของยานพาหนะ ร้อยละ 67.81 และไม่มีการบันทึกข้อมูลการบำบัดรักษาโรค การใช้ยาสัตว์รวมถึงวัตถุอันตรายที่ใช้ในฟาร์ม ร้อยละ 53.42 และหัวข้อส่วนใหญ่ที่ผ่านการประเมิน คือ สารเคมี ยาฆ่าเชื้อ หรือวัตถุอันตรายที่ใช้ในฟาร์มปศุสัตว์ ให้ใช้ตามคำแนะนำในฉลากผลิตภัณฑ์ที่ขึ้นทะเบียนกับกรมปศุสัตว์ หรือหน่วยราชการอื่นตามคำแนะนำของสัตวแพทย์ กรณีเกิดโรคระบาดหรือสงสัยว่าเกิดโรคระบาดต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ.2558 ร้อยละ 100 มีการจัดการซากไก่ที่เหมาะสม เช่น การฝัง บ่อหรือหลุมทิ้งซาก การเผา ฯลฯ ร้อยละ 99.32 ตรวจติดตามสุขภาพไก่ไข่ และผลผลิตประจำวัน ร้อยละ 92.47 และมีหลักฐานหรือเอกสารระบุแหล่งที่มาของไก่ไข่ ร้อยละ 84.25 สำหรับฟาร์มที่ผ่านการประเมินในรายการนี้ 1 ราย พบว่า ไม่ผ่านการประเมินการจัดการฟาร์มเพียงแค่ 1 รายการ โดยมีข้อบกพร่องในเรื่อง ฟาร์มไม่มีการตรวจสอบคุณภาพอาหารไก่ไข่ทางกายภาพในเบื้องต้น สุ่มตัวอย่างส่งห้องปฏิบัติการ และเก็บตัวอย่างอาหารไว้เพื่อใช้วิเคราะห์กรณีมีปัญหา และน้ำที่ใช้เลี้ยงไก่ไข่ไม่มีผลตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำ (ไม่ได้แสดงผลในตาราง)

- การจัดการไก่รุ่น ไก่ระยะไข่และไข่ไก่ ผ่านการประเมิน 130 ราย ไม่ผ่านการประเมิน 16 ราย หัวข้อส่วนใหญ่ที่ผ่านการประเมิน คือ เก็บรักษาไข่ไก่ไว้ในที่ร่ม สะอาด แห้ง มีอากาศถ่ายเทได้สะดวกหรือที่มีการควบคุมอุณหภูมิ ร้อยละ 99.32 เก็บไข่และคัดแยกไข่ที่ผิดปกติ มีรอยร้าวหรือแตกออก และคัดแยกไข่ที่สกปรกมีมูลไก่ติด เพื่อแยกทำความสะอาด ร้อยละ 96.58 และคัดแยกไก่ไข่ที่มีลักษณะผิดปกติ ไม่สมบูรณ์ มีขนาดและน้ำหนักไม่ใกล้เคียงกับรุ่น หรือไม่เหมาะสมต่อการให้ผลผลิตออก ร้อยละ 91.78 (ไม่ได้แสดงผลในตาราง)

- **สิ่งแวดล้อม** ผ่านการประเมิน 118 ราย ไม่ผ่านการประเมิน 28 ราย หัวข้อส่วนใหญ่ที่ผ่านการประเมิน คือ กำจัดขยะ น้ำเสีย ของเสีย โดยวิธีที่เหมาะสม เพื่อไม่ให้เป็นแหล่งของกลิ่นและเชื้อโรค มีการจัดการน้ำเสียที่เกิดจากการล้างโรงเรือนและอุปกรณ์ในช่วงเตรียมโรงเรือนก่อนปล่อยลงในแหล่งน้ำสาธารณะ ร้อยละ 100 และป้องกันการฟุ้งกระจายของวัสดุรองพื้นหลังการย้ายไก่ไข่ออกจากฟาร์มโดยการพ่นด้วยยาฆ่าเชื้อโรคก่อนเคลื่อนย้าย และมีผ้าใบคลุมรถบรรทุกเพื่อป้องกันการตกหล่น ร้อยละ 80.82 (ไม่ได้แสดงผลในตาราง)

- **การบันทึกข้อมูล** ผ่านการประเมิน 62 ราย ไม่ผ่านการประเมิน 84 ราย โดยเกษตรกรไม่มีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการด้านสุขภาพ การควบคุมโรค และผลิตผล เช่น จำนวนไก่ไข่ จำนวนและอัตราการไข่ จำนวนไข่ผิดปกติหรือคัดทิ้ง การขนส่ง แหล่งที่มาของไก่ไข่ อาหารและน้ำสำหรับไก่ไข่ สุขภาพสัตว์ การป้องกันและควบคุมโรค และข้อมูลการจำหน่ายไข่ไก่และไก่ปลด ร้อยละ 57.53 (ไม่ได้แสดงผลในตาราง)

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ จังหวัดสุพรรณบุรี

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	95	65.07
หญิง	51	34.93
อายุ (Min. 24, Max. 91, Mean±SD 54.50±11.34)		
21-30 ปี	6	4.11
31-40 ปี	7	4.79
41-50 ปี	36	24.66
51-60 ปี	52	35.62
มากกว่า 60 ปี	45	30.82
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้รับการศึกษา	7	4.79
ประถมศึกษา	69	47.26
มัธยมศึกษาตอนต้น	13	8.90
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. หรือเทียบเท่า	28	19.18
อนุปริญญา/ปวส. หรือเทียบเท่า	7	4.79
ปริญญาตรี	21	14.38
สูงกว่าปริญญาตรี	1	0.68
ประเภทไก่ไข่ที่เลี้ยง		
ไก่รุ่น	4	2.74
ไก่ระยะไข่	110	75.34
มีการเลี้ยงทั้ง 2 ประเภท	32	21.92
จำนวนไก่ไข่ที่เลี้ยง (Min. 1,000, Max. 60,000, Mean±SD 9,180.68±10,419.39)		
น้อยกว่า 10,000 ตัว	103	70.55
10,000-100,000 ตัว	43	29.45
จำนวนโรงเรือน (Min. 1, Max. 9, Mean±SD 2.40±1.67)		
1 โรงเรือน	53	36.30
มากกว่า 1 โรงเรือน	93	63.70
ลักษณะโรงเรือน		
โรงเรือนเปิด	145	99.32
โรงเรือนปิด	1	0.68
ลักษณะการเลี้ยง		
แบบไม่มีพันธสัญญากับบริษัท	146	100
แบบมีพันธสัญญากับบริษัท	0	0
ประสบการณ์ในการเลี้ยง (Min. 2, Max. 35, Mean±SD 14.11±7.72)		
น้อยกว่า 6 ปี	19	13.01
6-10 ปี	46	31.51
11-15 ปี	30	20.55
16-20 ปี	24	16.44
21-25 ปี	13	8.90
มากกว่า 25 ปี	14	9.59
การรับรองจากกรมปศุสัตว์		
ไม่ได้รับการรับรอง	142	97.26
ได้รับการรับรอง GFM	4	2.74

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เคยได้รับการอบรมหลักสูตร การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ สำหรับผู้ประกอบการฟาร์มไก่ไข่		
เคย	134	91.78
ไม่เคย	12	8.22
การรับข่าวสารเกี่ยวกับการขอรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่		
ไม่เคย	8	5.48
เคย	138	94.52
เจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์	124	89.86
สัตวบาล/เจ้าหน้าที่ส่งเสริมของบริษัท	18	13.04
เพื่อนเกษตรกร	95	68.84
อินเตอร์เน็ต/เว็บไซต์	13	9.42
สื่อประชาสัมพันธ์/เอกสารแผ่นพับ	10	7.25
ร้านขายยาสัตว์/อาหารสัตว์	8	5.80
วิทยุ/โทรทัศน์	7	5.07
ทราบถึงข้อกำหนดในกฎกระทรวง เรื่องกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร ซึ่งกำหนดให้การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่เป็นมาตรฐานบังคับ		
ทราบ	46	31.51
ไม่ทราบ	100	68.49
ทราบว่าฟาร์มที่เลี้ยงไก่ไข่ จำนวนตั้งแต่ 1,000 ตัวขึ้นไป ต้องได้รับการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ภายในระยะเวลาที่กำหนด		
ทราบ	31	21.23
ไม่ทราบ	115	78.77

ตารางที่ 2 ภาพรวมช่วงคะแนนเฉลี่ยและระดับความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่

กลุ่มศึกษา	จำนวนผู้ที่ได้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ)			คะแนน			ระดับ
(คะแนนเฉลี่ย)	ดี/เป็นบวก	ปานกลาง/เป็นกลาง	ไม่ดี/เป็นลบ	Min.	Max.	Mean±SD	
ความรู้	78	61	7	0.17	0.92	0.64±0.15	ปานกลาง
(1 คะแนน)	(53.42)	(41.78)	(4.79)				
ทัศนคติ	16	126	4	2.17	4.67	3.11±0.44	เป็นกลาง
(5 คะแนน)	(10.96)	(86.30)	(2.74)				
การปฏิบัติ	46	99	1	0.85	3.00	1.82±0.43	ปานกลาง
(3 คะแนน)	(31.51)	(67.81)	(0.68)				

ตารางที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่รายข้อคำถาม

คำถาม	จำนวนผู้ถูกสัมภาษณ์ (ร้อยละ)	
	ตอบถูก	ตอบผิด
1. ฟาร์มที่ได้รับการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่มีระยะเวลาในการพักโรงเรือน 24 วัน (ถูก)	76 (52.05)	70 (47.95)
2. การนับระยะเวลาในการพักโรงเรือนจะเริ่มนับจากวันที่ทำการพ่นยาฆ่าเชื้อครั้งที่ 1 (ผิด)	40 (27.40)	106 (72.60)
3. ก่อนการเคลื่อนย้ายมูลออกนอกฟาร์ม จะต้องทำการหมักมูลเป็นระยะเวลาอย่างน้อย 5 วัน (ผิด)	33 (22.60)	113 (77.40)
4. ก่อนการนำไก่ไข่เข้าเลี้ยงใหม่ จะต้องขอใบอนุญาตนำสัตว์ปีกเข้าเลี้ยงใหม่จากสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุพรรณบุรี (ถูก)	146 (100)	0
5. สามารถยื่นเอกสารเพื่อขอรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ได้ที่สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) (ผิด)	82 (56.16)	64 (43.84)
6. การขอการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ไม่จำเป็นต้องได้รับเอกสารที่แสดงถึงการได้รับความยินยอมจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ผิด)	81 (55.48)	65 (44.52)
7. การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่จะมีการสุ่มเก็บตัวอย่าง cloacal swab 30 ตัว/ฟาร์ม ทุกๆ 3 เดือน (ถูก)	50 (34.25)	96 (65.75)
8. การใช้ยาและวัคซีนภายในฟาร์มไม่จำเป็นต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม (ผิด)	92 (63.01)	54 (36.99)
9. ฟาร์มจะต้องมีรั้วหรือแนวกั้นรอบบริเวณพื้นที่เลี้ยงไก่ไข่ และสามารถป้องกันสัตว์พาหะไม่ให้ผ่านเข้า-ออกได้ (ถูก)	142 (97.26)	4 (2.74)
10. บริเวณหน้าประตูของโรงเรือน ต้องมีระบบป้องกันเชื้อเข้า-ออกจากโรงเรือน เช่น อ่างน้ำยาฆ่าเชื้อสำหรับจุ่มเท้า เปลี่ยนรองเท้าหรือใช้ถุงหุ้มรองเท้าก่อนเข้าฟาร์ม (ถูก)	144 (98.63)	2 (1.37)
11. ฟาร์มต้องมีการจัดการซากที่เหมาะสม เช่น การฝัง การเผาทำลายซาก มีบ่อหรือหลุมทิ้งซากซึ่งมีฝาปิดมิดชิด (ถูก)	146 (100)	0
12. การปลดไก่ไข่ออกจากฟาร์มเพื่อเข้าโรงฆ่า โรงฆ่านั้นไม่จำเป็นต้องมีใบอนุญาตประกอบกิจการฆ่าสัตว์จากกรมปศุสัตว์ (ผิด)	82 (56.16)	64 (43.84)

ตารางที่ 4 ทัศนคติเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่รายข้อคำถาม

คำถาม	จำนวนผู้ถูกสัมภาษณ์แยกตามความเห็นด้วย (ร้อยละ)				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
เชิงบวก					
1. ท่านคิดว่าการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่มีประโยชน์ต่อฟาร์มของท่าน	30 (20.55)	58 (39.73)	51 (34.93)	7 (4.79)	0 (0.00)
2. ท่านคิดว่าเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์สามารถให้คำแนะนำในการขอรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ได้ดี	31 (21.23)	78 (53.42)	37 (25.34)	0 (0.00)	0 (0.00)
3. ท่านคิดว่าการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ส่งผลให้ผลผลิตปริมาณไข่ไก่ในฟาร์มของท่านเพิ่มขึ้น	0 (0.00)	21 (14.38)	89 (60.96)	31 (21.23)	5 (3.42)
4. ท่านคิดว่าสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มมีความจำเป็นต่อการดูแลสุขภาพสัตว์ การใช้ยา และการป้องกันโรค	30 (20.55)	35 (23.97)	74 (50.68)	7 (4.79)	0 (0.00)
5. ท่านคิดว่าการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่จะช่วยแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการเลี้ยงสัตว์ได้	29 (19.86)	38 (26.03)	70 (47.95)	9 (6.16)	0 (0.00)
6. ท่านคิดว่าการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่สามารถช่วยป้องกันโรคไม่ให้เข้ามาในฟาร์มได้	28 (19.18)	58 (39.73)	56 (38.36)	4 (2.74)	0 (0.00)
เชิงลบ					
1. ท่านคิดว่าท่านยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการขอรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่	10 (6.85)	65 (44.52)	60 (41.10)	11 (7.53)	0 (0.00)
2. ท่านคิดว่าขั้นตอนการขอรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่มีความยุ่งยากซับซ้อน	3 (2.05)	89 (60.96)	49 (33.56)	4 (2.74)	1 (0.68)
3. ท่านคิดว่าการขอรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่เป็นการเพิ่มค่าใช้จ่าย	3 (2.05)	58 (39.73)	68 (46.58)	14 (9.59)	3 (2.05)
4. ท่านคิดว่าการปรับปรุงฟาร์มให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์การรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ทำได้ยาก	1 (0.68)	77 (52.74)	57 (39.04)	10 (6.85)	1 (0.68)
5. ท่านคิดว่าการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ไม่ได้ส่งผลให้คุณภาพไข่ไก่ในฟาร์มของท่านดีขึ้น	3 (2.05)	32 (21.92)	91 (62.33)	18 (12.33)	2 (1.37)
6. ท่านคิดว่าการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ไม่มีส่วนช่วยให้รายได้จากการเลี้ยงไก่ไข่เพิ่มขึ้น	5 (3.42)	43 (29.45)	87 (59.59)	9 (6.16)	2 (1.37)

ตารางที่ 5 การปฏิบัติเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่รายข้อคำถาม

คำถาม	จำนวนผู้ถูกสัมภาษณ์แยกตามการปฏิบัติ (ร้อยละ)			
	ทุกครั้ง	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	ไม่เคย
เชิงบวก				
1. ก่อนการเข้า-ออกโรงเรือน ท่านจุ่มเท้าในอ่างน้ำยาฆ่าเชื้อ เปลี่ยนรองเท้าหรือใช้ถุงหุ้มรองเท้าก่อนเข้าฟาร์ม	20 (13.70)	26 (17.81)	94 (64.38)	6 (4.11)
2. ท่านทำความสะอาด ฆ่าเชื้อโรงเรือนและอุปกรณ์หลังจากย้ายไก่ไข่รุ่นเก่าออกและปิดพักโรงเรือนตามระยะเวลาที่กรมปศุสัตว์กำหนด	82 (56.16)	57 (39.04)	7 (4.79)	0 (0.00)
3. บุคลากรที่ทำหน้าที่เลี้ยงไก่ไข่ในฟาร์มของท่านได้รับการตรวจสุขภาพเป็นประจำทุกปีอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	47 (32.19)	19 (13.01)	66 (45.21)	14 (9.59)
4. ท่านมีการปรึกษาสัตวแพทย์ก่อนการใช้ยารักษา	10 (6.85)	14 (9.59)	100 (68.49)	22 (15.07)
5. ยานพาหนะที่เข้าสู่พื้นที่เลี้ยงไก่ของท่านผ่านการฉีดพ่นด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อ หรือผ่านโรงพ่นและบ่อน้ำยาฆ่าเชื้อโรค	25 (17.12)	19 (13.01)	90 (61.64)	12 (8.22)
6. ฟาร์มของท่านมีการป้องกันควบคุมสัตว์พาหะ เช่น นก หนู ฯลฯ เพื่อไม่ให้เป็นแหล่งของเชื้อโรค	36 (24.66)	48 (32.88)	62 (42.47)	0 (0.00)
7. ท่านกำจัดขยะ น้ำเสีย ของเสีย โดยวิธีที่เหมาะสมเพื่อไม่ให้เป็นแหล่งของกลิ่นและเชื้อโรค เช่น ซากสัตว์พาหะทำลายโดยการฝังหรือเผา มีการบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยลงในแหล่งน้ำสาธารณะ มูลและวัสดุรองพื้นที่ใช้แล้วมีการพ่นยาฆ่าเชื้อก่อนการเคลื่อนย้ายและมีผ้าใบคลุมรถบรรทุกเพื่อป้องกันการตกหล่น	71 (48.63)	74 (50.68)	1 (0.68)	0 (0.00)
8. ท่านจดบันทึกข้อมูลการเลี้ยงไก่ไข่ จำนวนไข่ การให้ยาและวัคซีน ฯลฯ	27 (18.49)	44 (30.14)	66 (45.21)	9 (6.16)
เชิงลบ				
1. ท่านวางกระสอบอาหารบนพื้นโดยไม่มีการใช้พาเลทวางรอง	47 (32.19)	33 (22.60)	32 (21.92)	34 (23.29)
2. ท่านนำแผงไข่ไปใช้โดยไม่มีการทำความสะอาดและฆ่าเชื้อ เนื่องจากใช้แค่ในฟาร์มของตนเองไม่มีการปะปนกับฟาร์มผู้อื่น	7 (4.79)	48 (32.88)	65 (44.52)	26 (17.81)
3. หากมีไก่ไข่ที่ฟาร์มตายโดยไม่ทราบสาเหตุ ท่านจะนำไปบริโภค เพียงแต่ต้องทำการปรุงให้สุกก่อนรับประทาน	0 (0.00)	0 (0.00)	5 (3.42)	141 (96.58)
4. หากไก่ไข่ป่วยตายมากผิดปกติ ท่านจะจัดการด้วยตนเองทันที โดยไม่มีการแจ้งเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์	7 (4.79)	8 (5.48)	48 (32.88)	83 (56.85)
5. หากไก่ไข่ป่วย ท่านจะทำการซื้อยามารักษาด้วยตนเอง	31 (21.23)	70 (47.95)	42 (28.77)	3 (2.05)

ตารางที่ 6 ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่จำแนกตามกลุ่มข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (ร้อยละ)	คะแนนเฉลี่ย (Mean±SD)		
		ความรู้	ทัศนคติ	การปฏิบัติ
อายุ[2]				
21-30 ปี	6 (4.11)	0.60±0.19	3.32±0.46	2.17±0.50
31-40 ปี	7 (4.79)	0.51±0.22	2.95±0.53	1.73±0.60
41-50 ปี	36 (24.66)	0.68±0.15	3.12±0.39	1.88±0.43
51-60 ปี	52 (35.62)	0.63±0.13	3.11±0.51	1.73±0.42
มากกว่า 60 ปี	45 (30.82)	0.64±0.13	3.09±0.38	1.83±0.40
ระดับการศึกษา[2]				
ไม่ได้รับการศึกษา	7 (4.79)	0.62±0.20	2.88±0.17	1.57±0.12
ประถมศึกษา	69 (47.26)	0.64±0.13	3.07±0.41	1.74±0.36
มัธยมศึกษาตอนต้น	13 (8.90)	0.67±0.13	3.12±0.58	1.78±0.42
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	28 (19.18)	0.61±0.17	3.15±0.48	1.90±0.50
อนุปริญญา/ปวส.	7 (4.79)	0.61±0.15	3.43±0.53	2.07±0.39
ปริญญาตรี	21 (14.38)	0.63±0.16	3.08±0.33	1.95±0.55
จำนวนไก่ไข่ที่เลี้ยง[1]				
น้อยกว่า 10,000 ตัว	103 (70.55)	0.62±0.15 *	3.05±0.46 *	1.76±0.43 *
10,000-100,000 ตัว	43 (29.45)	0.68±0.13 *	3.24±0.35 *	1.94±0.40 *
ประสบการณ์การเลี้ยง[2]				
น้อยกว่า 6 ปี	19 (13.01)	0.61±0.16	3.23±0.37	1.95±0.45
6-10 ปี	46 (31.51)	0.63±0.16	3.05±0.38	1.75±0.42
11-15 ปี	30 (20.55)	0.68±0.13	3.21±0.38	1.91±0.43
16-20 ปี	24 (16.44)	0.67±0.13	3.00±0.51	1.76±0.44
21-25 ปี	13 (8.90)	0.58±0.16	2.92±0.56	1.71±0.51
มากกว่า 25 ปี	14 (9.59)	0.63±0.10	3.26±0.52	1.84±0.32
การรับรองจากกรมปศุสัตว์[1]				
ไม่ได้รับการรับรอง	142 (97.26)	0.63±0.15	3.09±0.43	1.80±0.42 *
ได้รับการรับรอง GFM	4 (2.74)	0.71±0.16	3.52±0.66	2.54±0.35 *
เคยได้รับการอบรมหลักสูตร การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ สำหรับผู้ประกอบการฟาร์มไก่ไข่[1]				
เคย	134 (91.78)	0.65±0.14 *	3.13±0.44	1.84±0.43 *
ไม่เคย	12 (8.22)	0.51±0.13 *	2.90±0.45	1.57±0.35 *

[1] t-test; [2] F-test

* มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<0.05$)

ตารางที่ 7 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่

		ความรู้	ทัศนคติ	การปฏิบัติ
ความรู้				
	correlation coefficient	1.000		
	p-value			
ทัศนคติ				
	correlation coefficient	0.334	1.000	
	p-value	0.000*		
การปฏิบัติ				
	correlation coefficient	0.191	0.623	1.000
	p-value	0.021*	0.000*	

* มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<0.05$)

ตารางที่ 8 ความต้องการของเกษตรกรในการส่งเสริมการเข้าสู่การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่

คำถาม	จำนวนผู้ถูกสัมภาษณ์ (ร้อยละ)	
	ต้องการ	ไม่ต้องการ
1. ความต้องการด้านการฝึกอบรม หลักสูตร การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ สำหรับผู้ประกอบการฟาร์มไก่ไข่	81 (55.48)	65 (44.52)
2. ความต้องการแหล่งเงินทุนเพื่อใช้ในการปรับปรุงฟาร์ม	101 (69.18)	45 (30.82)
3. ความต้องการการส่งเสริมด้านการตลาด	135 (92.47)	11 (7.53)
4. ความต้องการแรงงานในฟาร์ม	29 (19.86)	117 (80.14)
5. ความต้องการแหล่งซื้อพันธุ์ไก่ไข่	115 (78.77)	31 (21.23)

ตารางที่ 9 แสดงภาพรวมของการประเมินฟาร์มไก่ไข่

รายการประเมิน	จำนวนฟาร์มที่ประเมิน (ร้อยละ)	
	ผ่าน	ไม่ผ่าน
1. องค์ประกอบฟาร์ม	29 (19.86)	117 (80.14)
2. การจัดการฟาร์ม	3 (2.05)	143 (97.95)
3. บุคลากร	4 (2.74)	142 (97.26)
4. สุขภาพสัตว์	1 (0.68)	145 (99.32)
5. สวัสดิภาพสัตว์	146 (100)	0
6. การจัดการไก่รุ่น ไก่ระยะไข่และไข่ไก่	130 (89.04)	16 (10.96)
7. สิ่งแวดล้อม	118 (80.82)	28 (19.18)
8. การบันทึกข้อมูล	62 (42.47)	84 (57.53)

วิจารณ์

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาความพร้อมในการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยใช้แบบสอบถามและแบบประเมินฟาร์มไก่ไข่เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล จากผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ถูกสัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 54.50±11.34 ปี อายุน้อยที่สุด 24 ปี และมากที่สุด 91 ปี ส่วนใหญ่จบชั้นประถมศึกษา และเป็นเกษตรกรรายย่อยที่เลี้ยงไก่ไข่ระยะไข่ มีจำนวนไก่ไข่ที่เลี้ยงโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 9,180.68±10,419.39 ตัว จำนวนที่เลี้ยงน้อยที่สุด 1,000 ตัว

และมากที่สุด 60,000 ตัว ส่วนใหญ่เป็นโรงเรือนเปิด เลี้ยงมากกว่า 1 โรงเรือน โดยเฉลี่ยอยู่ที่ 2.40±1.67 โรงเรือน น้อยที่สุด 1 โรงเรือน และมากที่สุด 9 โรงเรือน เป็นการเลี้ยงที่เกษตรกรทุกรายเป็นเจ้าของฟาร์มและไม่มีพันธสัญญากับบริษัททั้งหมด มีประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่ไข่โดยเฉลี่ย 14.11±7.72 ปี ประสบการณ์การเลี้ยงน้อยที่สุด 2 ปี และมากที่สุด 35 ปี ฟาร์มส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการรับรองใด ๆ จากกรมปศุสัตว์ เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการขอรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่จากเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ และเคยได้รับการอบรมหลักสูตร การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ สำหรับผู้ประกอบการฟาร์มไก่ไข่ แต่ส่วนใหญ่ไม่ทราบถึงข้อกำหนดในกฎกระทรวง เรื่องกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร ซึ่งกำหนดให้การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่เป็นมาตรฐานบังคับ และไม่ทราบว่าฟาร์มที่เลี้ยงไก่ไข่ จำนวนตั้งแต่ 1,000 ตัวขึ้นไป ต้องได้รับการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ภายในระยะเวลาที่กำหนด เห็นได้ว่าฟาร์มส่วนใหญ่ในจังหวัดสุพรรณบุรีเป็นฟาร์มขนาดเล็กที่เลี้ยงมานานและเคยผ่านการอบรมหลักสูตร การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ สำหรับผู้ประกอบการฟาร์มไก่ไข่มาแล้ว แต่ยังไม่ทราบถึงข้อกำหนดในกฎกระทรวง เรื่องกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร ซึ่งกำหนดให้การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่เป็นมาตรฐานบังคับ และต้องได้รับการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ภายในระยะเวลาที่กำหนด ดังนั้น เจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ควรสร้างการรับรู้ผ่านการอบรมหรือประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ เพื่อให้เกษตรกรทราบและขอรับการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ให้ทันตามกำหนด

ผลการศึกษาด้านความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ในภาพรวมพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ถูกสัมภาษณ์มีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกับการศึกษาของศราวุฒิ (2550) ที่พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานฟาร์มในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับการศึกษาความรู้ทัศนคติ และวิธีการปฏิบัติเพื่อเข้าสู่มาตรฐานบังคับสำหรับฟาร์มไก่ไข่ของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดตรังที่พบว่า เกษตรกรส่วนมากมีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานบังคับสำหรับฟาร์มไก่ไข่ในระดับปานกลาง (นุชธิดาและขวัญกมล, 2564) โดยเกษตรกรผู้ถูกสัมภาษณ์ในจังหวัดสุพรรณบุรีทุกคนทราบว่า ก่อนการนำไก่ไข่เข้าเลี้ยงใหม่ จะต้องขอใบอนุญาตนำสัตว์ปีกเข้าเลี้ยงใหม่จากสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุพรรณบุรี และทราบว่าฟาร์มจะต้องมีการจัดการซากที่เหมาะสม เช่น การฝัง การเผาทำลายซาก มีบ่อหรือหลุมทิ้งซากซึ่งมีฝาปิดมิดชิด เกษตรกรส่วนใหญ่ทราบว่าบริเวณหน้าประตูของโรงเรือนต้องมีระบบป้องกันเชื้อเข้า-ออกจากโรงเรือน เช่น อ่างน้ำยาฆ่าเชื้อสำหรับจุ่มเท้า เปลี่ยนรองเท้าหรือใช้ถุงหุ้มรองเท้าก่อนเข้าฟาร์ม และฟาร์มจะต้องมีรั้วหรือแนวกั้นรอบบริเวณพื้นที่เลี้ยงไก่ไข่ และสามารถป้องกันสัตว์พาหะไม่ให้ผ่านเข้า-ออกได้ แต่เกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่ทราบว่าก่อนการเคลื่อนย้ายมูลออกนอกฟาร์ม จะต้องทำการหมักมูลเป็นระยะเวลาอย่างน้อย 3 วัน และไม่ทราบว่าการนับระยะเวลาในการพักโรงเรือนจะเริ่มนับจากวันที่ทำการจับไก่ไข่ตัวสุดท้ายออกจากโรงเรือน ดังนั้น การให้ความรู้ในด้านกฎระเบียบและมาตรการต่าง ๆ ของกรมปศุสัตว์ และการทบทวนความรู้ในเรื่องการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ให้แก่เกษตรกร จึงมีความจำเป็นในการขอรับการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่

ผลการวิเคราะห์ด้านทัศนคติเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ในภาพรวมพบว่าเกษตรกรมีทัศนคติในระดับเป็นกลาง โดยเกษตรกรส่วนใหญ่มีทัศนคติเป็นกลางค่อนไปทางบวกว่าเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์สามารถให้คำแนะนำในการขอรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ได้ดี และคิดว่าการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่มีประโยชน์ต่อฟาร์มและสามารถช่วยป้องกันโรคไม่ให้เข้ามาในฟาร์มได้ แต่มีทัศนคติที่เป็นกลางค่อนไปทางลบว่าขั้นตอนการขอรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่มีความยุ่งยากซับซ้อน และการปรับปรุงฟาร์มให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์

การรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ทำได้ยาก สอดคล้องกับการศึกษาของนุชธิดาและขวัญกมล (2564) ที่พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการขอรับรองมาตรฐานฟาร์มคิดว่ามีขั้นตอนยุ่งยาก เพิ่มค่าใช้จ่าย และผู้ตรวจประเมินไม่ควรยึดตามระเบียบทั้งหมด ควรผ่อนผันในบางหลักเกณฑ์ที่ปฏิบัติได้ยาก ดังนั้น การสร้างทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ จึงมีความสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาฟาร์มเพื่อเข้าสู่การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ ซึ่งการที่เกษตรกรส่วนใหญ่มีทัศนคติเป็นกลางค่อนไปทางบวกว่าเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์สามารถให้คำแนะนำในการขอรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ได้ดี เจ้าหน้าที่จึงควรสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ว่าช่วยสร้างประโยชน์ในภาพรวมในการควบคุมโรคระบาดและช่วยลดความสูญเสียจากการเกิดโรคระบาดได้ รวมถึงช่วยอำนวยความสะดวกในการขอรับการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ ให้เกษตรกรเกิดความคิดว่าการขอรับการรับรองฯ ไม่ได้มีความยุ่งยาก

ผลการศึกษาด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ในภาพรวมพบว่า เกษตรกรที่ถูกสัมภาษณ์มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ในจังหวัดสุพรรณบุรีมีการปฏิบัติปานกลางค่อนไปทางดี ในเรื่องเกษตรกรจะทำการกำจัดขยะ น้ำเสีย ของเสีย โดยวิธีที่เหมาะสมเพื่อไม่ให้เป็นแหล่งของกลิ่นและเชื้อโรค หากมีไก่ไข่ที่ฟาร์มตายโดยไม่ทราบสาเหตุ เกษตรกรจะไม่นำไปบริโภค และหากไก่ไข่ป่วยตายมากผิดปกติ เกษตรกรจะทำการแจ้งเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ทันที และเกษตรกรจะทำความสะอาด ฆ่าเชื้อโรงเรือนและอุปกรณ์ หลังจากย้ายไก่ไข่รุ่นเก่าออกและปิดพักโรงเรือนตามระยะเวลาที่กรมปศุสัตว์กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของนุชธิดาและขวัญกมล (2564) ที่พบว่า หลังจากปลดไก่ไข่ออกจากโรงเรือน มีการทำความสะอาดฆ่าเชื้อโรงเรือนและอุปกรณ์ที่ใช้เลี้ยงไก่ไข่ แต่เกษตรกรส่วนใหญ่ในจังหวัดสุพรรณบุรียังมีการปฏิบัติปานกลางค่อนไปทางไม่ดี เช่น ก่อนการเข้า-ออกโรงเรือน เกษตรกรละเลยการจุ่มเท้าในอ่างน้ำยาฆ่าเชื้อ ไม่เปลี่ยนรองเท้าหรือใช้ถุงหุ้มรองเท้าก่อนเข้าฟาร์ม ยานพาหนะที่เข้าสู่พื้นที่เลี้ยงไก่ไม่ผ่านการฉีดพ่นด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อ หรือผ่านโรงพ่นและบ่อน้ำยาฆ่าเชื้อโรค และหากไก่ไข่ป่วย เกษตรกรจะทำการซื้อยามารักษาด้วยตนเอง โดยไม่มีการปรึกษาสัตวแพทย์ก่อนการใช้ยารักษา เห็นได้ว่าเกษตรกรยังละเลยในด้านความปลอดภัยทางชีวภาพภายในฟาร์ม และเน้นความสะดวกในการรักษาโรคโดยการซื้อยามารักษาเอง ดังนั้น ควรมีการเน้นย้ำให้เกษตรกรเห็นความสำคัญของการป้องกันโรค สร้างความปลอดภัยทางชีวภาพภายในฟาร์ม พยายามสร้างพื้นฐานการป้องกันโรคจากฟาร์มตนเองและป้องกันการระบาดของโรคจากภายนอกเข้าสู่ฟาร์มเป็นสำคัญ และตระหนักถึงความสูญเสียเมื่อเกิดโรคระบาดภายในฟาร์ม ควรให้ความรู้เรื่องการใช้ยาภายใต้คำแนะนำของสัตวแพทย์ รวมทั้งผลเสียของการซื้อยามาใช้เองซึ่งอาจนำไปสู่การใช้ยาที่ไม่ถูกต้อง จนทำให้เกิดการดื้อยาภายในฟาร์ม เกิดผลเสียในระยะยาวตามมาได้ (AMAF, 2017; WOAH, 2020)

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่กับปัจจัยด้านอายุ ระดับการศึกษา จำนวนไก่ไข่ที่เลี้ยง ประสบการณ์การเลี้ยง การรับรองจากกรมปศุสัตว์ และการได้รับการอบรมหลักสูตร การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ สำหรับผู้ประกอบการฟาร์มไก่ไข่ พบว่า คะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติในกลุ่มที่เลี้ยงไก่ไข่ 10,000-100,000 ตัว มีคะแนนเฉลี่ยมากกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<0.05$) เมื่อเทียบกับกลุ่มที่เลี้ยงไก่ไข่น้อยกว่า 10,000 ตัว สอดคล้องกับผลการประเมินฟาร์มไก่ไข่ในแต่ละรายการ ของเกษตรกรที่เลี้ยงไก่ไข่เมื่อจำแนกเกษตรกรตามจำนวนไก่ไข่ที่เลี้ยง พบว่าเกษตรกรที่เลี้ยงไก่ไข่ 10,000-100,000 ตัว มีร้อยละของจำนวนฟาร์มที่ผ่านการประเมินมากกว่าเกษตรกรที่เลี้ยงไก่ไข่น้อยกว่า 10,000 ตัว ดังนี้ องค์ประกอบฟาร์ม มีจำนวนฟาร์มที่ผ่านร้อยละ 30.23 และ 15.53 ตามลำดับ

การจัดการฟาร์ม มีจำนวนฟาร์มที่ผ่านร้อยละ 2.33 และ 1.94 ตามลำดับ บุคลากร มีจำนวนฟาร์มที่ผ่านร้อยละ 4.65 และ 1.94 ตามลำดับ สุขภาพสัตว์ มีจำนวนฟาร์มที่ผ่านร้อยละ 2.33 และ 0 ตามลำดับ การจัดการไก่รุ่น ไก่ระยะไข่และไข่ไก่ มีจำนวนฟาร์มที่ผ่านร้อยละ 90.70 และ 88.35 ตามลำดับ สิ่งแวดล้อม มีจำนวนฟาร์มที่ผ่านร้อยละ 83.72 และ 79.61 ตามลำดับ การบันทึกข้อมูล มีจำนวนฟาร์มที่ผ่านร้อยละ 65.12 และ 33.01 ตามลำดับ ยกเว้นรายการสวัสดิภาพสัตว์ที่มีร้อยละของฟาร์มที่ผ่านการประเมินเป็น 100 เท่ากัน ซึ่งการมีความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติที่ดีกว่า จะส่งผลให้ฟาร์มมีความพร้อมทางด้านต่าง ๆ ที่ดีกว่าด้วย ส่วนคะแนนเฉลี่ยด้านการปฏิบัติในกลุ่มที่ได้รับการรับรอง GFM พบว่ามากกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<0.05$) เมื่อเทียบกับกลุ่มที่ไม่ได้รับการรับรอง แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรที่ได้รับการรับรอง GFM จะมีประสบการณ์ในการปฏิบัติเบื้องต้นเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ที่ดีกว่าเกษตรกรที่ไม่ได้รับการรับรอง และคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ และการปฏิบัติในกลุ่มที่เคยได้รับการอบรมหลักสูตร การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ สำหรับผู้ประกอบการฟาร์มไก่ไข่ มีคะแนนเฉลี่ยมากกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<0.05$) เมื่อเทียบกับกลุ่มที่ไม่เคยได้รับการอบรม แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรที่เคยผ่านการอบรมจะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่เพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้การปฏิบัติดีขึ้นเช่นเดียวกัน

ผลวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ พบว่าความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติต่างมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<0.05$) แสดงให้เห็นว่าเมื่อเกษตรกรมีความรู้ที่ดี จะส่งผลให้มีทัศนคติที่ดี เห็นข้อดีของการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการปฏิบัติที่ดีต่อไปด้วย

ผลการศึกษาด้านความต้องการของเกษตรกรในการส่งเสริมการเข้าสู่การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ พบว่า เกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรีส่วนใหญ่มีความต้องการแหล่งเงินทุนเพื่อใช้ในการปรับปรุงฟาร์ม ความต้องการด้านการฝึกอบรมหลักสูตร การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ สำหรับผู้ประกอบการฟาร์มไก่ไข่ ความต้องการแหล่งซื้อพันธุ์ไก่ไข่ และความต้องการการส่งเสริมด้านการตลาด สอดคล้องกับการศึกษาของศรีไล (2538) ที่พบว่า เกษตรกรมีความต้องการด้านพันธุ์ไก่ อาหารไก่ไข่ ราคาไข่ และตลาดไข่ไก่อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับการศึกษาของศราวุฒิ (2550) ที่พบว่า ปัญหาด้านการตลาดในเรื่องของราคาไข่ไก่เป็นปัญหาหลัก เนื่องจากราคาไข่ไก่มีการปรับขึ้น-ลงอยู่ตลอดเวลา ขึ้นอยู่กับตามความต้องการของตลาด แต่พบว่าเกษตรกรที่ถูกสัมภาษณ์ส่วนใหญ่ไม่มีความต้องการแรงงานในฟาร์ม อาจเนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นฟาร์มขนาดเล็กที่ใช้แรงงานภายในครอบครัว

ผลการประเมินฟาร์มไก่ไข่โดยรวมบ่งชี้ว่า การเลี้ยงไก่ไข่ของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี ส่วนใหญ่ไม่ผ่านการประเมินในรายการองค์ประกอบฟาร์ม การจัดการฟาร์ม บุคลากร สุขภาพสัตว์ และการบันทึกข้อมูล ส่วนสวัสดิภาพสัตว์ การจัดการไก่รุ่น ไก่ระยะไข่และไข่ไก่ และสิ่งแวดล้อม ฟาร์มส่วนใหญ่ผ่านการประเมิน

- องค์ประกอบฟาร์ม ผลการประเมินฟาร์มโดยรวมไม่ผ่านการประเมิน ร้อยละ 80.14 โดยพบว่าสาเหตุส่วนใหญ่ที่ไม่ผ่านการประเมิน คือ บริเวณหน้าประตูของโรงเรือน ไม่มีระบบป้องกันเชื้อเข้า-ออกจากโรงเรือน เช่น อ่างน้ำยาฆ่าเชื้อสำหรับจุ่มเท้า เปลี่ยนหรือหุ้มรองเท้า และฟาร์มไม่มีรั้วหรือแนวกั้นรอบบริเวณพื้นที่เลี้ยงไก่ไข่ ต่างจากผลการศึกษาของศราวุฒิ (2550) ที่ศึกษาผลจากการกำหนดมาตรฐานฟาร์มไก่ไข่ที่มีต่อสมาชิกสหกรณ์ผู้เลี้ยงไก่ไข่เชียงใหม่-ลำพูน จำกัด พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 82.14 สามารถปฏิบัติได้ในระดับมากที่สุด เกษตรกรส่วนใหญ่จะมีการสร้างบ่อจุ่มเท้าไว้ที่หน้าโรงเรือน เพื่อจุ่มเท้าก่อนเข้าไปในโรงเรือน อาจเป็นเพราะเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรียังไม่เห็นถึงความสำคัญของการสร้างความปลอดภัยทางชีวภาพภายในฟาร์ม ดังนั้น เจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ควรให้ความรู้และสร้างทัศนคติที่ดีให้เกษตรกรเห็นความสำคัญของการป้องกันโรคภายในฟาร์มและการป้องกันโรคระบาดเข้ามาในฟาร์ม ซึ่งเป็นพื้นฐานและความสำคัญลำดับแรกในการป้องกันโรคระบาด เพื่อไม่ให้เกิดความสูญเสียขึ้น

- การจัดการฟาร์ม ผลการประเมินฟาร์มโดยรวมไม่ผ่านการประเมิน ร้อยละ 97.95 สาเหตุส่วนใหญ่ที่ไม่ผ่านการประเมิน คือ ฟาร์มไม่มีการตรวจสอบคุณภาพอาหารไก่ไข่ทางกายภาพในเบื้องต้น สุ่มตัวอย่างส่งห้องปฏิบัติการ และเก็บตัวอย่างอาหารไว้เพื่อใช้วิเคราะห์กรณีมีปัญหา น้ำที่ใช้เลี้ยงไก่ไข่ไม่มีผลตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำ ฟาร์มไม่มีสถานที่เก็บอาหารไก่ไข่โดยแยกต่างหาก และเก็บอาหารในสภาพที่ป้องกันการเสื่อมสภาพและการปนเปื้อนได้ ต่างจากผลการศึกษาของศราวุฒิ (2550) ที่พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 78.57 สามารถปฏิบัติได้ในระดับมากที่สุด เกษตรกรส่วนใหญ่ซื้อวัตถุดิบอาหารสัตว์จากสหกรณ์เพื่อนำไปผสมใช้เองภายในฟาร์ม และสหกรณ์จะทำหน้าที่เป็นผู้เก็บตัวอย่างอาหารที่ผสมเสร็จเรียบร้อยแล้วส่งไปยังห้องปฏิบัติการเพื่อตรวจสอบคุณภาพ และพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 80.36 สามารถปฏิบัติได้ในระดับมากที่สุด เกษตรกรส่วนใหญ่มีสถานที่เก็บอาหารสัตว์แยกต่างหาก มีลักษณะห้องเก็บอาหารสัตว์ที่สามารถรักษาสภาพของอาหารสัตว์ไม่ให้เปลี่ยนแปลง สะอาด แห้ง และมีวัสดุรองด้านล่างของภาชนะบรรจุอาหารสัตว์ที่เป็นถุง เพื่อให้อากาศถ่ายเทได้ ซึ่งแตกต่างจากเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรีที่ยังไม่ได้รับความสะดวกในการเก็บตัวอย่างอาหารสัตว์ส่งตรวจ และไม่มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่อำนวยความสะดวกให้ ประกอบกับเกษตรกรอาจยังไม่เห็นความสำคัญของการเก็บตัวอย่างอาหารส่งตรวจ ดังนั้น จึงต้องมีการส่งเสริมความรู้ในด้านนี้ ให้เห็นประโยชน์ของการเก็บอาหารส่งตรวจและการจัดเก็บอาหารที่ดี ให้เห็นถึงผลเสียของการเก็บอาหารไม่ดีที่จะทำให้อาหารเสื่อมคุณภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อสุขภาพและการเจริญเติบโตของไก่ไข่ได้

- บุคลากร ผลการประเมินฟาร์มโดยรวมไม่ผ่านการประเมิน ร้อยละ 97.26 สาเหตุส่วนใหญ่ที่ไม่ผ่านการประเมิน คือ ฟาร์มไม่มีสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม และบุคลากรไม่ได้รับการตรวจสุขภาพเป็นประจำทุกปีอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ต่างจากผลการศึกษาในกลุ่มสมาชิกสหกรณ์ผู้เลี้ยงไก่ไข่เชียงใหม่-ลำพูน จำกัด ของศราวุฒิ (2550) ที่สหกรณ์จะมีสัตวแพทย์เป็นที่ปรึกษาประจำและคอยให้คำแนะนำเกี่ยวกับด้านสุขภาพและวิธีการเลี้ยงไก่ไข่แก่สมาชิก และพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 66.07 สามารถปฏิบัติได้ในระดับมากที่สุด เกษตรกรจะมีการตรวจสุขภาพปีละครั้ง โดยตรวจที่โรงพยาบาลประจำอำเภอหรือที่สามารถเดินทางได้สะดวก แต่ในจังหวัดสุพรรณบุรีเกษตรกรอาจยังไม่เห็นความสำคัญของการมีสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม รวมถึงปัญหาภาระค่าใช้จ่ายในการจ้างสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม อีกทั้งฟาร์มที่ศึกษาเป็นฟาร์มที่ยังไม่ได้รับการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ ซึ่งไม่ได้บังคับให้มีสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม ประกอบกับจากผลการศึกษาในด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่จะทำการซื้อยามารักษาด้วยตนเองโดยไม่มีการปรึกษาสัตวแพทย์ก่อนการใช้ยารักษา ดังนั้น เจ้าหน้าที่จึงควรเน้นย้ำให้เกษตรกรเห็นความสำคัญของการมีสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มเพื่อวางแผนเฝ้าระวังและป้องกันโรคภายในฟาร์มอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ รวมถึงอาจช่วยอำนวยความสะดวกในการหาสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มให้แก่เกษตรกรด้วย ส่วนกรณีบุคลากรไม่ได้รับการตรวจสุขภาพเป็นประจำทุกปีนั้น เกษตรกรอาจยังไม่เห็นถึงความสำคัญของการตรวจสุขภาพประจำปีและการดูแลสุขลักษณะส่วนบุคคลที่ดี ดังนั้น เจ้าหน้าที่ควรสร้างองค์ความรู้ให้เกษตรกรเห็นความสำคัญของการตรวจสุขภาพประจำปี ซึ่งเป็นการช่วยคัดกรองโรคติดต่อของผู้ปฏิบัติงานในฟาร์ม เช่น วัณโรค ซึ่งเป็นโรคติดต่อร้ายแรงที่อาจแพร่เชื้อผ่านผลิตภัณฑ์ไข่ไก่ไปสู่ผู้บริโภคได้ รวมถึงการดูแลสุขลักษณะส่วนบุคคลที่ดี โดยห้ามผู้ที่มีอาการเจ็บป่วย เช่น อาการท้องร่วง อาเจียน มีไข้ เข้าปฏิบัติงานในโรงเรือน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการปนเปื้อนและแพร่เชื้อ ซึ่งเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีในด้านสุขอนามัยอีกด้วย

- สุขภาพสัตว์ ผลการประเมินฟาร์มโดยรวมไม่ผ่านการประเมิน ร้อยละ 99.32 สาเหตุส่วนใหญ่ที่ไม่ผ่านการประเมิน คือ ฟาร์มไม่มีแผนเฝ้าระวังและป้องกันโรคโดยสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม และการบำบัดโรคสัตว์ไม่อยู่ภายใต้ความดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม ไม่มีการบันทึกการเข้า-ออก และเวลาที่เข้า-ออกจากฟาร์มของบุคคล ไม่มีการบันทึกเวลาที่เข้า-ออกจากฟาร์มของยานพาหนะ สอดคล้องกับการศึกษาของศราวุฒิ (2550) ที่พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการจดบันทึกในการเข้า-ออกฟาร์มไว้ ส่วนสาเหตุที่เกษตรกร

ในจังหวัดสุพรรณบุรีไม่ผ่านการประเมินรายการสุขภาพสัตว์ลำดับถัดมา คือ ไม่มีการฆ่าเชื้อรองเท้าและมือของบุคคลที่จะเข้าเขตฟาร์มที่ทางเข้าฟาร์ม และบุคคลที่จะเข้าเขตพื้นที่เลี้ยงไก่ ไม่มีการผ่านกระบวนการควบคุมเชื้อบุคคล โดยการฆ่าเชื้อที่มือ พร้อมทั้งเปลี่ยนรองเท้าที่ฟาร์มจัดเตรียม ต่างจากผลการศึกษาของศราวุฒิ (2550) ที่พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 82.14 สามารถปฏิบัติได้ในระดับมากที่สุด โดยเกษตรกรส่วนใหญ่จะมีการสร้างบ่อจุ่มเท้าไว้ที่หน้าโรงเรือน เพื่อจุ่มเท้าก่อนเข้าไปในโรงเรือน ซึ่งจากผลการประเมินฟาร์มไก่ไข่ในจังหวัดสุพรรณบุรีรายการสุขภาพสัตว์นั้น สอดคล้องกับการประเมินฟาร์มรายการองค์ประกอบฟาร์ม ที่เกษตรกรส่วนใหญ่ยังบกพร่องในด้านความปลอดภัยทางชีวภาพของฟาร์ม ดังนั้น การสร้างความรู้และทัศนคติให้เกษตรกรเห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ของการสร้างความปลอดภัยทางชีวภาพภายในฟาร์มจึงเป็นสิ่งสำคัญ

- สวัสดิภาพสัตว์ ผลการประเมินฟาร์มโดยรวมผ่านการประเมินทั้ง 146 ราย สอดคล้องกับการศึกษาของศราวุฒิ (2550) ที่พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 87.50 สามารถปฏิบัติได้ในระดับมากที่สุด ในการดูแลรักษาไก่ที่ได้รับบาดเจ็บ ป่วย หรือพิการอย่างรีบด่วน เพื่อไม่ให้เกิดความทุกข์ทรมาน และเกษตรกรร้อยละ 92.86 สามารถปฏิบัติได้ในระดับมากที่สุด เกษตรกรให้อาหารไก่โดยการกำหนดปริมาณอาหารให้กินตามสายพันธุ์ไก่ที่เลี้ยง เพื่อให้ไก่ได้รับอาหารอย่างเพียงพอต่อความต้องการ

- การจัดการไก่รุ่น ไก่ระยะไข่และไข่ไก่ ผลการประเมินฟาร์มโดยรวมผ่านการประเมิน ร้อยละ 89.04 สอดคล้องกับการศึกษาศราวุฒิ (2550) ที่พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 91.07 สามารถปฏิบัติได้ในระดับมากที่สุด โดยเกษตรกรส่วนใหญ่จะมีการสุ่มชั่งน้ำหนักไก่ที่เลี้ยงเป็นประจำ เพื่อนำข้อมูลน้ำหนักตัวที่ได้ไปเปรียบเทียบกับน้ำหนักในคู่มือการเลี้ยง เพื่อให้ได้มาตรฐานตามพันธุ์ไก่

- สิ่งแวดล้อม ผลการประเมินฟาร์มโดยรวมผ่านการประเมิน ร้อยละ 80.82 สอดคล้องกับการศึกษาของศราวุฒิ (2550) ที่พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 71.43 สามารถปฏิบัติได้ในระดับมากที่สุด เนื่องจากที่ตั้งโรงเรือนไก่ไข่ของเกษตรกรโดยส่วนใหญ่แล้วไม่มีแหล่งน้ำสาธารณะ น้ำที่ใช้ล้างโรงเรือนจะถูกระบายทิ้งและซึมลงพื้นดินรอบ ๆ โรงเรือน โดยไม่ได้ปล่อยลงแหล่งน้ำสาธารณะ ในขณะที่เกษตรกรของจังหวัดสุพรรณบุรีส่วนใหญ่เลี้ยงไก่ไข่แบบโรงเรือนเปิดบนบ่อปลา โดยมูลของไก่จะเป็นอาหารสำหรับปลา ดังนั้นของเสียที่เกิดจากการเลี้ยงไก่จึงไม่ก่อให้เกิดปัญหามลภาวะ

- การบันทึกข้อมูล ผลการประเมินฟาร์มโดยรวมไม่ผ่านการประเมิน ร้อยละ 57.53 โดยเกษตรกรไม่มีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการด้านสุขภาพ การควบคุมโรค และผลิตผล เช่น จำนวนไก่ไข่ จำนวนและอัตราการไข่ จำนวนไข่ผิดปกติหรือคัดทิ้ง การขนส่ง แหล่งที่มาของไก่ไข่ อาหารและน้ำสำหรับไก่ไข่ สุขภาพสัตว์ การป้องกันและควบคุมโรค และข้อมูลการจำหน่ายไข่ไก่และไก่ปลด ต่างจากผลการศึกษาของศราวุฒิ (2550) ที่พบว่า ด้านระบบการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับผลผลิต ตัวสัตว์ สุขภาพของสัตว์ และเก็บรักษาข้อมูลไว้อย่างน้อย 3 ปี เกษตรกรสามารถปฏิบัติได้ เพราะเกษตรกรต้องบันทึกข้อมูลดังกล่าวข้างต้นไว้เพื่อการคำนวณต้นทุนการผลิต รายได้ สำหรับประกอบการตัดสินใจในการดำเนินกิจการต่อไป ขณะที่เกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรีอาจจะยังไม่เห็นถึงความสำคัญของการบันทึกข้อมูล ประกอบกับอายุเฉลี่ยของเกษตรกรค่อนข้างสูง จึงอาจไม่คุ้นชินในการจดบันทึกให้เป็นระบบ ซึ่งเจ้าหน้าที่ต้องให้การส่งเสริมความรู้ในการจดบันทึกข้อมูล ด้วยวิธีการที่เข้าใจง่าย สะดวก และเกษตรกรสามารถเข้าถึงได้ง่าย เพื่อช่วยในการจัดเก็บข้อมูลให้เป็นระเบียบ สามารถนำข้อมูลมาใช้ได้สะดวก และมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บข้อมูลที่สำคัญภายในฟาร์มได้

สรุป

เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ในจังหวัดสุพรรณบุรี ส่วนใหญ่ไม่มีความพร้อมในการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ เพราะมีระดับความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติที่ยังอยู่ในระดับปานกลางเป็นกลาง และปานกลาง ตามลำดับ รวมถึงผลการประเมินฟาร์มของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่จำนวนมากยังมีหลายรายการที่ไม่ผ่านการประเมิน ได้แก่ องค์ประกอบฟาร์ม การจัดการฟาร์ม บุคลากร สุขภาพสัตว์ และ

การบันทึกข้อมูล ควรผลักดันให้เกษตรกรที่เลี้ยงไก่ไข่ 10,000-100,000 ตัว ซึ่งมีความพร้อมทางด้านต่าง ๆ มากกว่า ให้เข้าสู่การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ก่อน รวมทั้งส่งเสริมให้เกษตรกรได้รับการรับรองฟาร์มที่มีระบบการป้องกันโรคและการเลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม (GFM) ด้วย เพราะมีส่วนช่วยให้เกิดการปฏิบัติที่ดีและเหมาะสมในการจัดการฟาร์ม นอกจากนี้ควรมีการสนับสนุนเกษตรกรตามความต้องการในด้านต่าง ๆ รวมถึงช่วยอำนวยความสะดวกในการขอรับรองฯ เพื่อจูงใจให้เกษตรกรเข้าสู่การรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่เพิ่มมากขึ้น ดังนั้น การส่งเสริมให้เกษตรมีความพร้อม มีการอบรมให้ความรู้ที่ถูกต้องแก่เกษตรกร สร้างทัศนคติให้เกษตรกรเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการพัฒนาฟาร์ม รวมถึงเน้นย้ำการปฏิบัติตามความปลอดภัยทางชีวภาพในฟาร์มอย่างสม่ำเสมอว่าสามารถควบคุมป้องกันโรคได้จึงเป็นสิ่งสำคัญในการเข้าสู่การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ โดยถ้าเกษตรกรมีความรู้และทัศนคติที่ดีก็จะส่งผลให้มีการปฏิบัติที่ดีตามไปด้วย ซึ่งจะเป็นการพัฒนาไปในทางที่ถูกต้องและมีความพร้อมในการเข้าสู่การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ เพื่อให้ทันภายในระยะเวลาที่กำหนด

ข้อเสนอแนะ

1. สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุพรรณบุรีควรสร้างการรับรู้ผ่านการอบรมหรือประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ เกี่ยวกับข้อกำหนดในกฎกระทรวง เรื่องกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร ซึ่งกำหนดให้การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่เป็นมาตรฐานบังคับ และต้องได้รับการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ภายในวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2568 เพื่อให้เกษตรกรทราบและขอรับการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ให้ทันตามกำหนด ซึ่งหากเกษตรกรไม่ปฏิบัติตามต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าแสนบาท ตามมาตรา 60 แห่งพระราชบัญญัติ มาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ.2551

2. สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุพรรณบุรีประสานกับสำนักงานปศุสัตว์เขต 7 เพื่อจัดอบรมหลักสูตรการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ สำหรับผู้ประกอบการฟาร์มไก่ไข่ ให้แก่เกษตรกรที่ไม่เคยผ่านการอบรม ส่วนในรายที่เคยผ่านการอบรมมาแล้ว แต่ยังไม่ได้รับการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุพรรณบุรีควรจัดการอบรม เพื่อเป็นการทบทวนความรู้ให้เกษตรกรได้ทราบถึงหลักเกณฑ์การตรวจประเมินฯ รวมถึงกฎระเบียบและมาตรการต่าง ๆ ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

3. สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุพรรณบุรีควรทำการส่งเสริมให้ความรู้และสร้างทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ เพื่อผลักดันให้เกษตรกรเข้าสู่การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ และเป็นที่ปรึกษาแก่เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ถึงหลักเกณฑ์การตรวจประเมินการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ เพื่อช่วยให้เกษตรกรพัฒนาปรับปรุงฟาร์มให้เป็นไปตามข้อกำหนด

4. สนับสนุนเกษตรกรตามความต้องการในด้านต่าง ๆ เช่น อำนวยความสะดวกในเรื่องการส่งตัวอย่างอาหารสัตว์และน้ำตรวจทางห้องปฏิบัติการ โดยการแนะนำห้องปฏิบัติการที่อยู่ใกล้เคียง เพื่อให้เกษตรกรสะดวกในการส่งตัวอย่าง ช่วยเกษตรกรในการหาสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม เพื่อให้มีบุคลากรที่ช่วยในการวางแผนเฝ้าระวังป้องกันโรคและการใช้ยาในการรักษาที่ถูกต้อง รวมถึงส่งเสริมความรู้ในการจดบันทึกข้อมูล ด้วยวิธีการที่เข้าใจง่าย สะดวก และเกษตรกรสามารถเข้าถึงได้ง่าย เพื่อช่วยในการจัดเก็บข้อมูลให้เป็นระเบียบ สามารถนำข้อมูลมาใช้ได้สะดวก และมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บข้อมูลที่สำคัญภายในฟาร์มได้

5. ธนาคารมีโครงการร่วมกับภาครัฐ โดยการให้สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำแก่ผู้ประกอบการที่มีความประสงค์ในการปรับปรุงฟาร์ม เพื่อเข้าสู่การขอรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ของกรมปศุสัตว์

6. ภาครัฐ มีการสร้างความรู้ความเข้าใจกับประชาชนในการเลือกซื้อไข่ไก่จากฟาร์มที่ได้รับการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ที่มีการควบคุมดูแลโดยกรมปศุสัตว์ตลอดกระบวนการผลิต ซึ่งมีความปลอดภัยกับผู้บริโภค เพื่อจูงใจให้เกษตรกรเข้าสู่การขอรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่เพิ่มมากขึ้น

7. ภาคเอกชน ให้การสนับสนุนซื้อไข่ไก่จากฟาร์มที่ได้รับการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ เช่น ผู้ประกอบการร้านอาหารหรือโรงแรม เลือกซื้อไข่ไก่จากฟาร์มที่ได้รับการรับรองฯ มาประกอบอาหาร

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบคุณ นายวรวุฒิ วิเศษโส นายสัตวแพทย์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานปศุสัตว์เขต 2 นายสุราษฎร์ สัทธิง นายสัตวแพทย์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดอุทัยธานี นายสุทิน ฉากมงคล นายสัตวแพทย์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดอุตรดิตถ์ ที่ช่วยตรวจสอบความเที่ยงตรงทางเนื้อหาของแบบสอบถาม เจ้าหน้าที่จากสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุพรรณบุรี เจ้าหน้าที่สำนักงานปศุสัตว์อำเภอทุกอำเภอ ที่ให้ความช่วยเหลือในการเข้าพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลตามแบบสอบถามและแบบประเมินฟาร์มไก่ไข่ รวมถึงเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ในจังหวัดสุพรรณบุรีทุกท่านที่ให้ข้อมูลในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

กฎกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร สำหรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่เป็นมาตรฐานบังคับ พ.ศ.2563. (2563, 21 กุมภาพันธ์). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 137 ตอนที่ 14 ก. หน้า 3-4.

กรมปศุสัตว์. 2558. คู่มือการตรวจประเมินและออกใบรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์สำหรับเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์. แหล่งที่มา: http://certify.dld.go.th/certify/images/laws/standard_farm/StandardFarm62/2document/2.pdf, 21 พฤศจิกายน 2563.

กรมปศุสัตว์. 2560ก. กำหนดระยะพักฟาร์มสัตว์ปีกใหม่. แหล่งที่มา: https://drive.google.com/drive/folders/1soNKG5c5llm5F17IAErZIjndxnCrX6Lg, 21 พฤศจิกายน 2563.

กรมปศุสัตว์. 2560ข. ขั้นตอนการจัดการมูลสัตว์ปีกก่อนเคลื่อนย้ายออกจากฟาร์ม. แหล่งที่มา: https://dld.go.th/th/images/stories/news/livestock/2560/dcontrol/256009/25600928_1.pdf, 21 พฤศจิกายน 2563.

กรมปศุสัตว์. 2563. ปรับปรุงแผนการเฝ้าระวังโรคไข้หวัดนกของประเทศไทย ประจำปี 2563. แหล่งที่มา: https://drive.google.com/drive/u/0/folders/1nQtM7MP_JV8lVtpVjStT5eF8JQqDaoYN, 21 พฤศจิกายน 2563.

นุชธิดา ชนะแก้ว และ ขวัญกมล ปักการะโน. 2564. ความรู้ ทัศนคติ และวิธีการปฏิบัติเพื่อเข้าสู่มาตรฐานบังคับสำหรับฟาร์มไก่ไข่ของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดตรัง. แหล่งที่มา: https://pvlo-trg.dld.go.th/webnew/images/GAP_full.pdf, 8 กรกฎาคม 2565.

ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ.2551. (2562, 3 เมษายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 136 ตอนพิเศษ 84 ง. หน้า 54.

พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551. (2551, 22 กุมภาพันธ์). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 125 ตอนที่ 37 ก. หน้า 1.

ระเบียบกรมปศุสัตว์ เรื่อง การขอรับและออกใบรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ พ.ศ.2558. (2558, 21 กรกฎาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 132 ตอนพิเศษ 168 ง. หน้า 14-25.

ศราวุฒิ นามวงษ์. 2550. ผลจากการกำหนดมาตรฐานฟาร์มไก่ไข่ที่มีต่อสมาชิกสหกรณ์ผู้เลี้ยงไก่ไข่เชียงใหม่-ลำพูน จำกัด. แหล่งที่มา: http://webpac.library.mju.ac.th:8080/mm/fulltext/thesis/2551/sarawuit_namwong/fulltext.pdf, 8 กรกฎาคม 2565.

ศรีไล หล้าราช. 2538. ปัญหาและความต้องการด้านการผลิตและการตลาดของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ในจังหวัดเชียงใหม่. แหล่งที่มา: http://www.thaithesis.org/detail.php?id=1182538000001, 8 กรกฎาคม 2565.

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุพรรณบุรี กรมปศุสัตว์. 2563. ระบบทะเบียนเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์รายครัวเรือน กรมปศุสัตว์. รายงานจำนวนผู้เลี้ยงไก่ไข่และจำนวนไก่ไข่. แหล่งที่มา: http://122.155.195.25:82/ReportServer/Pages/ReportViewer.aspx?%2fReportChicken&countryRanchId=8&provinceId=68, 23 พฤศจิกายน 2563.

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ. 2562. แนวปฏิบัติในการใช้มาตรฐานสินค้าเกษตร การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่. แหล่งที่มา: https://www.acfs.go.th/standard/download/GAP_Layer_Farm(G)_2562.pdf, 21 พฤศจิกายน 2563.

ASEAN ministers on agriculture and forestry (AMAF). 2017. Adopted 39th AMAF meeting. ASEAN guidelines for the prudent use of antimicrobials in livestock. Available source: https://asean.org/wp-content/uploads/2021/09/ASEAN-Guidelines-for-Prudent-Use-of-Antimicrobials-in-Livestock.pdf, October 2, 2022.

Schober, P., Boer, C. and Schwarte, L.A. 2018. Correlation coefficients: Appropriate use and interpretation. Anesth Analg. 126(5): 1763-1768.

World Organization for Animal Health (WOAH). 2020. OIE standards, guidelines and resolutions on antimicrobial resistance and the use of antimicrobial agents. Available source: https://www.woah.org/fileadmin/Home/eng/Media_Center/docs/pdf/PortailAMR/book-AMR-ANG-FNL-LR.pdf, October 2, 2022.

Yamane, T. 1973. Statistics: An introductory analysis. 3rd Ed. New York. Harper and Row Publications: 727-728.